

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувачка кафедри,
д.держ.упр., проф.
_____ Наталія БОНДАРЧУК
« ____ » _____ 2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ
ПОЛІТИКИ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА
ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД**

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Олександра ПОЛЯКОВА

**Науковий керівник,
д.держ.упр., проф.**

Наталія БОНДАРЧУК

Дніпро – 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Менеджменту і маркетингу

Кафедра: Менеджменту, публічного управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

« ____ » _____ 202_р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

Полякової Олександри Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Формування та реалізація молодіжної політики в органах публічної влади: національний та іноземний досвід»

Науковий керівник: Бондарчук Н.В., д. держ. упр., проф.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від « ____ » _____ 202_ року № _____

2. Термін подання здобувачем роботи: 4 грудня 2024 року _____

3. Вихідні дані до роботи: Закони України, Постанови КМУ, Накази Міністерства освіти і науки, Укази Президента України та інші нормативні документи, навчальні посібники, підручники, періодична література, праці провідних вчених з публічного управління та адміністрування.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні засади формування а реалізації молодіжної політики в органах публічної влади.. Аналіз національного досвіду формування та реалізації молодіжної політики. Напрями удосконалення формування та реалізації молодіжної політики в Україні . Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Основні напрями молодіжної політики, які визначені ООН. Основні сфери законодавчого регулювання молодіжної політики та охорони прав молоді у зарубіжних країнах. Основні завдання, які виконує молодіжна політика. Механізми та інструменти участі молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики. Принципи молодіжної політики. Етапи створення молодіжного центру.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 11 жовтня 2023 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	жовтень 20223р.	
2.	Пошук та опрацювання літературних джерел	листопад-грудень 2023р.	
3.	Написання Розділу 1. «Теоретичні засади формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади»	січень - березень 2024р.	
4.	Написання Розділу 2. «Аналіз національного досвіду формування та реалізації молодіжної політики»	квітень - травень 2024р.	
5.	Написання Розділу 3. «Напрями удосконалення формування та реалізації молодіжної політики в Україні»	червень - листопад 2024р.	
6	Написання загальних висновків	грудень 2024р.	
7	Оформлення роботи	грудень 2024р.	

Здобувачка _____
(підпис)

_____ Олександра ПОЛЯКОВА
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____

Наталія БОНДАРЧУК

РЕФЕРАТ

Тема: «Формування та реалізація молодіжної політики в органах публічної влади: національний та іноземний досвід»

Кваліфікаційна робота містить: 72 с., 8 рис., 2 табл., 61 літературне джерело.

Об'єкт дослідження - процес формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади.

Предмет дослідження теоретико-методичні та прикладні аспекти щодо удосконалення формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади на основі національного та іноземного досвіду.

Метою роботи полягає у дослідженні теоретичних та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення формування та реалізації молодіжної політики з урахуванням іноземного досвіду.

Методи дослідження методи синтезу, аналізу, індукції, дедукції, графічний, стратегічний.

Досліджено теоретичні засади формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади. Проаналізовано іноземний досвід формування та реалізації молодіжної політики. Здійснено комплексний аналіз сучасного стану формування та реалізації молодіжної політики в Україні. Досліджено стан формування та реалізації молодіжної політики в Обухівській селищній раді. Визначено основні напрями розвитку молодіжної політики в Україні з урахуванням національного та іноземного досвіду. Результати дослідження впроваджено в діяльність Обухівської територіальної громади.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ПОЛІТИКА, МОЛОДЬ, МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА, МОЛОДІЖНІ ЦЕНТРИ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

KEYWORDS

PUBLIC ADMINISTRATION, POLITICS, YOUTH, YOUTH POLICY, YOUTH CENTERS, TERRITORIAL COMMUNITY

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	9
1.1. Молодіжна політика як напрям державної політики: національний та міжнародний аспект	9
1.2. Основні моделі молодіжної політики	13
1.3. Іноземний досвід формування та реалізації молодіжної політики	16
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ	26
2.1. Система органів влади, які реалізують державну молодіжну політику	26
2.2. Аналіз чинного законодавства України у сфері молодіжної політики	32
2.3. Формування та реалізація молодіжної політики в Обухівській селищній раді	35
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	44
3.1. Основні напрями розвитку молодіжної політики в Україні з урахуванням національного та іноземного досвіду	44
3.2. Іноземний досвід створення молодіжних центрів у сільських громадах	50
3.3. Пропозиції щодо удосконалення реалізації молодіжної політики в Обухівській територіальній громаді	54
Висновки до розділу 3	58
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність проведеного дослідження обумовлена значним впливом молоді на соціально-економічний, політичний та культурний розвиток суспільства. Молодь є одним із найважливіших стратегічних ресурсів держави, і створення сприятливих умов для її розвитку, самореалізації та інтеграції у всі сфери суспільного життя є основою для забезпечення сталого розвитку країни.

В умовах сучасних викликів, таких як глобалізація, цифровізація, соціальна нерівність та воєнні конфлікти, формування ефективної молодіжної політики стає критично важливим завданням для органів публічної влади. З одного боку, молодіжна політика має сприяти розширенню можливостей для молодих людей, підтримці їхніх ініціатив та участі у прийнятті рішень. З іншого боку, держава повинна забезпечувати соціальний захист, рівний доступ до якісної освіти, охорони здоров'я та ринку праці для молоді.

Вивчення іноземного досвіду у цій сфері є важливим для вдосконалення національних підходів до реалізації молодіжної політики. У багатьох країнах світу розроблені інноваційні механізми взаємодії молоді з органами влади, які сприяють залученню молодих людей до процесів прийняття рішень, розвитку громадянської активності та створення ефективної молодіжної інфраструктури. Наприклад, у країнах Європейського Союзу значна увага приділяється фінансовій підтримці молодіжних ініціатив, розвитку волонтерського руху, а також інтеграції молоді у процеси формування політики на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

Водночас, в Україні молодіжна політика стикається з низкою проблем, таких як недостатнє фінансування, низька інституційна спроможність органів влади, що відповідають за її реалізацію, та недостатній рівень залучення молоді до суспільно-політичного життя. У цьому контексті дослідження

найкращих практик інших країн та їх адаптація до національних умов може стати основою для модернізації системи публічного управління молодіжною політикою.

Проблематика цієї тематики була предметом досліджень таких вчених, як М. Головатий, М. Канавець, Л. Кривачук, О. Кулініч, Н. Метелкіна, С. Орлів, І. Парубчак, М. Перепелиця, Р. Сторожук та інших. Однак більшість наукових публікацій зосереджені на аналізі соціологічних аспектів молоді, а також на теоретичних і практичних питаннях державного управління в контексті реалізації державної молодіжної політики.

Таким чином, актуальність теми зумовлена необхідністю розробки ефективних механізмів формування та реалізації молодіжної політики в Україні з урахуванням національних потреб та іноземного досвіду. Це сприятиме не лише гармонійному розвитку молоді, а й забезпеченню сталого розвитку суспільства загалом.

Мета і завдання дослідження. Мета полягає у дослідженні теоретичних та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення формування та реалізації молодіжної політики з урахуванням іноземного досвіду.

Визначена мета потребує вирішення таких завдань:

- дослідити теоретичні засади формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади;
- проаналізувати іноземний досвід формування та реалізації молодіжної політики;
- здійснити комплексний аналіз сучасного стану формування та реалізації молодіжної політики в Україні;
- дослідити стан формування та реалізації молодіжної політики в Обухівській селищній раді;
- визначити основні напрями розвитку молодіжної політики в Україні з урахуванням національного та іноземного досвіду;

- надати пропозиції щодо удосконалення реалізації молодіжної політики в Обухівській територіальній громаді.

Об'єкт дослідження: процес формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні аспекти щодо удосконалення формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади на основі національного та іноземного досвіду.

Методи дослідження. В ході написання кваліфікаційної роботи було використано наступні загально-наукові методи: аналізу, який дозволив розкласти об'єкт дослідження на складові елементи та глибше зрозуміти специфіку формування та реалізації молодіжної політики як на національному, так і на міжнародному рівні; синтезу дозволив об'єднати отримані дані у цілісну картину для формулювання узагальнень і висновків; порівняння використано для вивчення моделей молодіжної політики в різних країнах і пошуку найкращих практик, які можуть бути адаптовані в Україні; узагальнення визначає основні тенденції та закономірності в розвитку молодіжної політики. Системний підхід забезпечив цілісне бачення об'єкта дослідження, розкрив зв'язки між різними елементами молодіжної політики та механізмами її реалізації. Метод стратегічного аналізу дозволив визначити ключові напрями розвитку молодіжної політики, її сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози, що впливають на ефективність реалізації державної молодіжної політики.

Інформаційну базу дослідження склали наукові розробки, положення та висновки вчених, які торкнулися у своїх дослідженнях проблеми, тенденції та можливості вдосконалення системи державного управління системою охорони здоров'я, а також правові акти, що належать до теми дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі механізмів формування та реалізації молодіжної політики в Україні в контексті національного та іноземного досвіду.. Наукова новизна

проведеного дослідження полягає в наступному:

удосконалено:

- інноваційні моделі залучення молоді до процесів прийняття рішень на місцевому та державному рівнях, що базуються на принципах прозорості, інклюзивності та співпраці;

набуло подальший розвиток:

- напрями розвитку молодіжної інфраструктури та інструменти фінансування молодіжних ініціатив, адаптовані до українських реалій.

Апробація результатів роботи. Результати проведеного дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях: III міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі» (м. Дніпро, 03-03 жовтня 2024р); XII-й науково-практичній Інтернет - конференції «Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації» (м. Дніпро 8-9 листопада 2024 р). За результатами досліджень опубліковано статтю у Міжнародному науковому журналі «Інтернаука» (категорія Б).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що нараховує 61 найменування, містить 8 рисунків, 2 таблиці. Основний зміст кваліфікаційної роботи магістра викладено на 72 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

1.1. Молодіжна політика як напрям державної політики: національний та міжнародний аспект

Молодіжна політика є невід'ємною складовою державної політики будь-якої країни. Вона спрямована на створення умов для всебічного розвитку молоді, реалізації їхнього потенціалу та активної участі у суспільному житті. Як національний, так і міжнародний, аспекти молодіжної політики мають свої особливості та взаємопов'язані між собою.

Сучасний світ стрімко змінюється під впливом цифрової трансформації. У цьому контексті молодь стає ключовим ресурсом для розвитку будь-якої країни. Її інноваційність та адаптивність є запорукою успіху в глобальній конкуренції.

Однак, для того щоб молодь стала рушійною силою прогресу, необхідно створити сприятливі умови для її розвитку. Це передбачає не лише інвестиції в освіту, але й формування привабливого соціального середовища, яке б стимулювало молодих людей приймати активну участь у житті суспільства.

Варто зазначити, що поняття «молодь» є досить розмитим і не має єдиного визначення. Тим не менш, загальноприйнято вважати, що: «це період життя між дитинством та зрілістю, коли відбувається інтенсивний процес соціалізації та формування особистості» [50].

Вікові рамки, що визначають молодь, відрізняються в різних країнах та міжнародних організаціях. Наприклад, Європейський Союз вважає молодими людьми осіб від 15 до 29 років, тоді як Рада Європи фокусується на віковій групі від 18 до 30 років. Програма «Erasmus+» ще більше розширює ці рамки,

включаючи молодь віком від 13 до 30 років. Організація Об'єднаних Націй, зі свого боку, визначає молодь як осіб віком від 15 до 24 років [58].

В Україні вікові критерії молоді також зазнали змін. Якщо раніше молодими вважалися особи від 18 до 30 років, то з 2021 року цей діапазон було розширено до 18-35 років. Така різноманітність у визначенні вікових категорій молоді відображає складність цього поняття та його залежність від соціокультурних, економічних та політичних факторів кожної країни [52].

Основним механізмом підтримки молоді на державному рівні виступає державна молодіжна політика. Це самостійне напрям діяльності держави, що включає систему заходів підтримки розвитку молоді шляхом створення певних соціальних умов розвитку країни, реалізація якого будується на взаємодії держави з громадськими, молодіжними об'єднаннями та організаціями, а також інститутами громадянського суспільства.

З поняття «державна молодіжна політика» логічно випливає поняття – «інфраструктура молодіжної політики». Це система міжнародних, державних та муніципальних організацій, установ, що реалізують політику стосовно молоді. Окрім того їх діяльність направлена на розвиток для молодих людей спеціальних майданчиків, до них відносяться форуми, фестивалі, спільноти соціальних мереж [51].

Стукан Т. розглядає «молодіжну політику» як: «вид діяльності держави та інших її формальних та неформальних інституцій, які об'єднують та спрямовують зусилля на створення соціальних, економічних, фінансових, громадських умов та гарантій, у яких молодь може себе самореалізувати в соціумі, отримуючи бажаний ефект» [54].

Поняття «молодіжна політика» з'явилося в середині ХХ століття, коли молодь почала виступати як окрема соціальна група зі своїми інтересами та потребами. У 1970 рр. молодіжну політику виокремлено у окремий напрям діяльності. Саме в цей період почали формуватися правові та інституційні основи для підтримки молоді. Були розроблені спеціальні програми, спрямовані на вирішення проблем молодих людей. Так, наприклад

розроблено спеціальні програми у сферах освіти та працевлаштування. Цей тренд швидко поширився світом: вже в 1990-х роках понад 100 країн мали відповідне законодавство, а в 90 країнах були створені державні структури, що займалися молодіжною політикою.

Протягом останніх десятиліть молодіжна політика перетворилася на важливий напрямок державної діяльності у всьому світі, що підтверджується створенням спеціальних програм, законодавчих актів та урядових структур, спрямованих на підтримку молоді [33].

Визначну роль у становленні молодіжної політики як невід'ємного напрямку міжнародних відносин відіграла ООН. Саме ця організація першою звернула увагу на важливість залучення молоді до глобальних процесів, ухваливши у 1965 році Декларацію про поширення серед молоді ідеалів миру та взаєморозуміння. Цей документ став фундаментом для подальшого розвитку міжнародної співпраці в галузі молодіжної політики, підкресливши необхідність залучення молоді до вирішення глобальних проблем та сприяння прогресу людства [39].

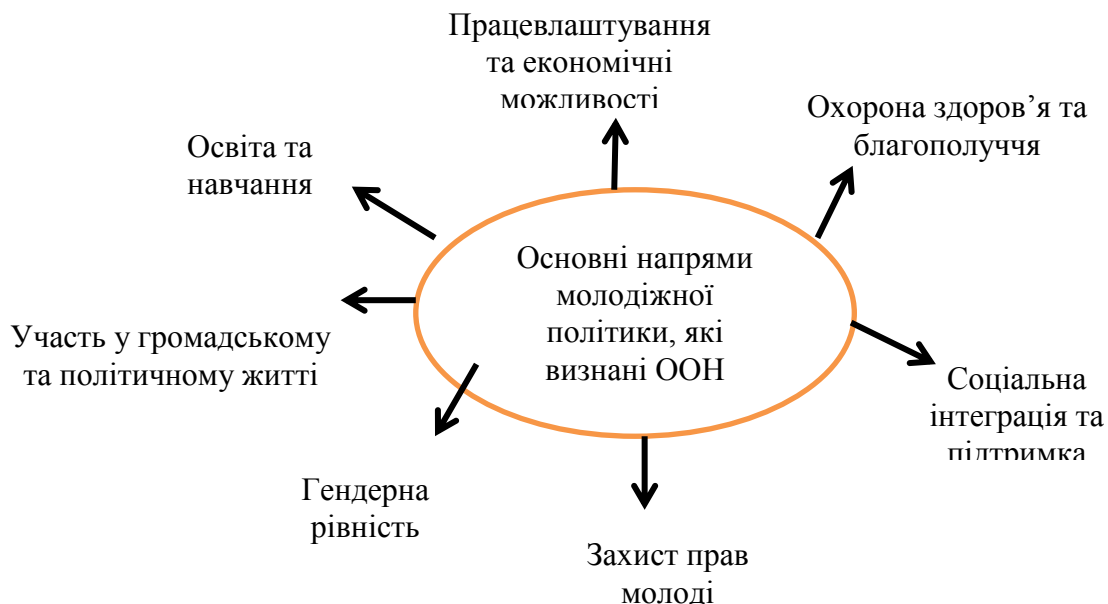

Рис. 1.1. Основні напрями молодіжної політики, які визначено ООН

Складено на основі [51]

Так, 1985 рік був оголошений Міжнародним роком молоді, а в 1995 році ООН ухвалила масштабну Всесвітню програму дій, що стосується

молоді. Цей документ, спрямований на вирішення проблем молоді на наступне десятиліття, визначив десять ключових напрямів міжнародної молодіжної політики, які й досі залишаються актуальними (рис. 1.1).

Міжнародний день молоді, що відзначається 12 серпня, та українське свято молоді 27 червня підкреслюють важливість молодіжного питання в глобальному та національному масштабах. Резолюція Ради Безпеки ООН 2250, ухвалена у 2015 році, стала знаковим документом, який надав молоді статус активного учасника у створенні миру та безпеки. Для України, яка переживає складний період трансформацій, ця резолюція набула особливого значення, оскільки відкриває нові можливості для залучення української молоді до процесів миробудівництва та розбудови держави. [1].

Резолюція 2419 Ради Безпеки ООН (2018) стала важливим кроком у консолідації міжнародних зусиль щодо залучення молоді до процесів миробудівництва та розв'язання конфліктів. Цей документ не просто підтвердив актуальність резолюції 2250, а й посилив акцент на практичній реалізації її положень [51]. Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні дає наступне визначення державної молодіжної політики: « як системної діяльності усіх гілок влади у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що ставить перед собою мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу перш за все у власних інтересах, а також в інтересах цілої країни» [44].

В. А. Головенько визначає державну молодіжну політику як «діяльність держави, її інституцій, направлена на молодь, підрастаюче покоління, це наявність законодавчо закріплених ідей стосовно місця і ролі молоді у поступальному розвитку суспільства, а також системи різноманітних державних заходів, що сприяють реалізації цих ідей» [8].

Таким чином, існує безліч тлумачень терміну «молодь». У загальноприйнятих нормах під молоддю слід розуміти соціально-

демографічну групу, яка перебуває в стадії переходу від дитинства до дорослості, у широкому віковому діапазоні від 14 до 35 років. Молодіжна політика є основним інструментом підтримки молоді, державному рівні – державна молодіжна політика.

1.2 Основні моделі молодіжної політики

Залучення молоді до формування світової системи є одним із ключових факторів сучасного розвитку. Як зазначають Гиренко Л., Молодь відіграє ключову роль у трансформації сучасного світу, формуючи нові тенденції та визначаючи напрямки розвитку [6].

Оцінюючи молодіжну політику країни, ми можемо зрозуміти, наскільки держава та люди, відповідальні за її впровадження, цінують молодь. Ключовим елементом такої оцінки є система цінностей, яка лежить в основі цієї політики. Саме цінності визначають, які цілі ставить перед собою держава у відносинах з молоддю, і які засоби для цього використовує. В демократичних країнах зазвичай проголошуються такі цінності у молодіжній політиці:

- солідарність - об'єднання зусиль для досягнення спільних цілей;
- соціальний розвиток і прогрес - створення умов для особистісного зростання кожного молодого громадянина;
- активна громадянська позиція - заохочення молодих людей приймати участь у суспільному житті;
- соціально-економічна інтеграція - забезпечення рівних можливостей для всіх молодих людей;
- патріотичне виховання - формування почуття патріотизму та відповідальності за майбутнє країни.

Іншими словами, молодіжна політика в демократичних країнах спрямована на те, щоб молодь відчувала себе повноцінними членами

суспільства, мала можливості для самореалізації та брала активну участь у розвитку країни [14].

Молодіжна політика має на меті створити умови, в яких молодь зможе активно інтегруватися в суспільство, розвивати свої здібності та реалізовувати себе в різних сферах життя, сприяючи таким чином інноваційному розвитку країни. [9].

До завдань молодіжної політики можна віднести

- 1) «захист прав та інтересів молоді;
- 2) інтелектуальне культурне, духовне, фізичне, соціальне, професійний розвиток молоді;
- 3) участь молоді у політичній, спортивній, науковій, культурній, соціально-економічній сферах суспільства;
- 4) популяризація культури сімейних цінностей; підтримка молодих сімей;
- 5) створення системи цінностей, спрямованої на протистояння ідеям екстремізму, тероризму, ксенофобії, націоналізму, корупції, релігійної, расової, національної дискримінації» [13].

Цінності є фундаментом політики стосовно молоді. Нормативно-ціннісний метод допомагає визначити, які саме цінності ми хочемо сформувати у молодого покоління: повагу до інших, відповідальність, толерантність, патріотизм. Саме ці цінності лягають в основу програм і проектів, спрямованих на молодь. [12]. Дослідження молодіжної політики передбачає вивчення основних міжнародних моделей молодіжної політики (табл. 1.1)

Вибір конкретної моделі політики стосовно молодих людей залежить від багатьох факторів і може змінюватися з часом. Як правило, країни використовують комбінацію різних моделей, адаптуючи їх до своїх умов

Залежно від масштабів та охоплення заходами молодіжна політика може приймати такі конфігурації:

- модель муніципальної конфігурації;

- модель регіональної конфігурації;
- модель міжрегіональної конфігурації;
- модель національної конфігурації;
- модель міжнародної конфігурації [11].

Таблиця 1.1

Моделі молодіжної політики [13]

Назва моделі	характеристика
універсалістська	базується на принципі рівності всіх молодих людей і передбачає надання широкого спектру послуг та можливостей для самореалізації незалежно від соціального статусу, походження чи інших характеристик.
протекціоністська	фокусується на наданні підтримки вразливим групам молоді, таким як молоді з низьким рівнем доходу, молоді з обмеженими можливостями, національні меншини тощо
соціального партнерства	передбачає активну співпрацю держави, громадських організацій та бізнесу в розробці та реалізації молодіжної політики.
централізована	всі рішення щодо молодіжної політики приймаються на централізованому рівні
децентралізована	значна частина відповідальності за реалізацію молодіжної політики передається на місцевий рівень

Політика стосовно молоді в Україні базується на інтегративній моделі, яка враховує елементи кількох підходів для створення ефективної системи роботи з молоддю. Основними принципами цієї політики є забезпечення прав та інтересів молоді, створення умов для її соціалізації, самореалізації та залучення до активної участі в суспільному житті.

В Україні політика стосовно молоді охоплює державний, регіональний і місцевий рівні управління. На державному рівні її реалізація регулюється Законом України «Про основні засади молодіжної політики», а також Національною молодіжною стратегією до 2030 року [47]. Ці документи визначають пріоритетні напрямки діяльності, серед яких підтримка молодіжних ініціатив, забезпечення доступу до освіти, створення умов для

розвитку підприємницької діяльності серед молоді, а також популяризація здорового способу життя.

На регіональному та місцевому рівнях політика адаптується до потреб конкретних громад. Місцеві органи влади створюють молодіжні центри, простори для розвитку творчості та самореалізації молодих людей. Молодіжні ради при місцевих органах влади сприяють участі молоді у формуванні політики, що відповідає їхнім інтересам і потребам.

Українська модель молодіжної політики також передбачає залучення молоді до процесу ухвалення рішень через волонтерські програми, громадські ініціативи, проекти, які спрямовані на розвиток громадянської активності. Значна увага приділяється міжнародній співпраці, зокрема, обміну досвідом у сфері роботи з молоддю, запозиченню успішних практик інших країн та участі в міжнародних молодіжних програмах.

Таким чином, молодіжна політика в Україні є багаторівневою, інтегрує сучасні підходи до роботи з молоддю та спрямована на формування активного, свідомого та відповідального молодого покоління.

1.3. Іноземний досвід формування та реалізації молодіжної політики

Державна молодіжна політика – це стратегічно важлива сфера діяльності держави, спрямована на створення умов для того, щоб молодь могла успішно соціалізуватися, розвиватися та реалізувати себе. Ця політика має на меті забезпечити соціальну згуртованість, економічний розвиток країни та підвищення її конкурентоспроможності.

Стабільність держави та її прогресивний розвиток значною мірою залежать від ефективного впровадження державної молодіжної політики. Формування засад молодіжної політики та їх реалізація є завданням не лише національного масштабу, але й міжнародного значення, яке перебуває у центрі уваги багатьох міжнародних організацій..

Молодіжна політика в окремих зарубіжних країнах здійснюється на основі програмних документів, законодавчих і нормативних актів, що регулюють цю сферу. Ці документи визначають ключові напрями, форми та методи реалізації молодіжної політики, окрім того забезпечують її інформаційне, фінансове та організаційне підґрунтя. Аналіз стратегій, програм, основних положень і планів розвитку, що стосуються молодіжної політики в інших країнах, дозволяє виділити такі стратегічні напрями: інформування молоді про її права та обов'язки, сприяння інтеграції молодого покоління в суспільство; створення необхідних умов для всебічного та гармонійного розвитку молоді; стимулювання соціальної активності, підтримка молодіжних організацій та ініціатив; забезпечення захисту молоді від негативного впливу політичних, економічних, соціальних і культурних чинників [51].

Ці вектори визначають основні сфери законодавчого регулювання молодіжної політики та охорони прав молоді у зарубіжних країнах (рис. 1.2).

У країнах із федеративною формою державного устрою законодавство щодо молоді приймається як на федеральному рівні, так і на рівні суб'єктів федерації, а іноді лише на рівні останніх. Варто зазначити, що у зарубіжній практиці все частіше регламентуються питання молодіжної політики та форми її реалізації на місцевому рівні. При цьому особливу увагу приділяють діяльності муніципальних органів влади, які завдяки своїй наближеності до населення краще враховують демографічні, соціально-економічні, етнічні та інші специфічні характеристики громади, де формується і реалізується політика для молоді. Важливе місце у здійсненні основних напрямів молодіжної політики займають спеціальні програми та проекти, які мають практичну орієнтацію і спрямовані на підтримку молоді в різних сферах її життя [56].

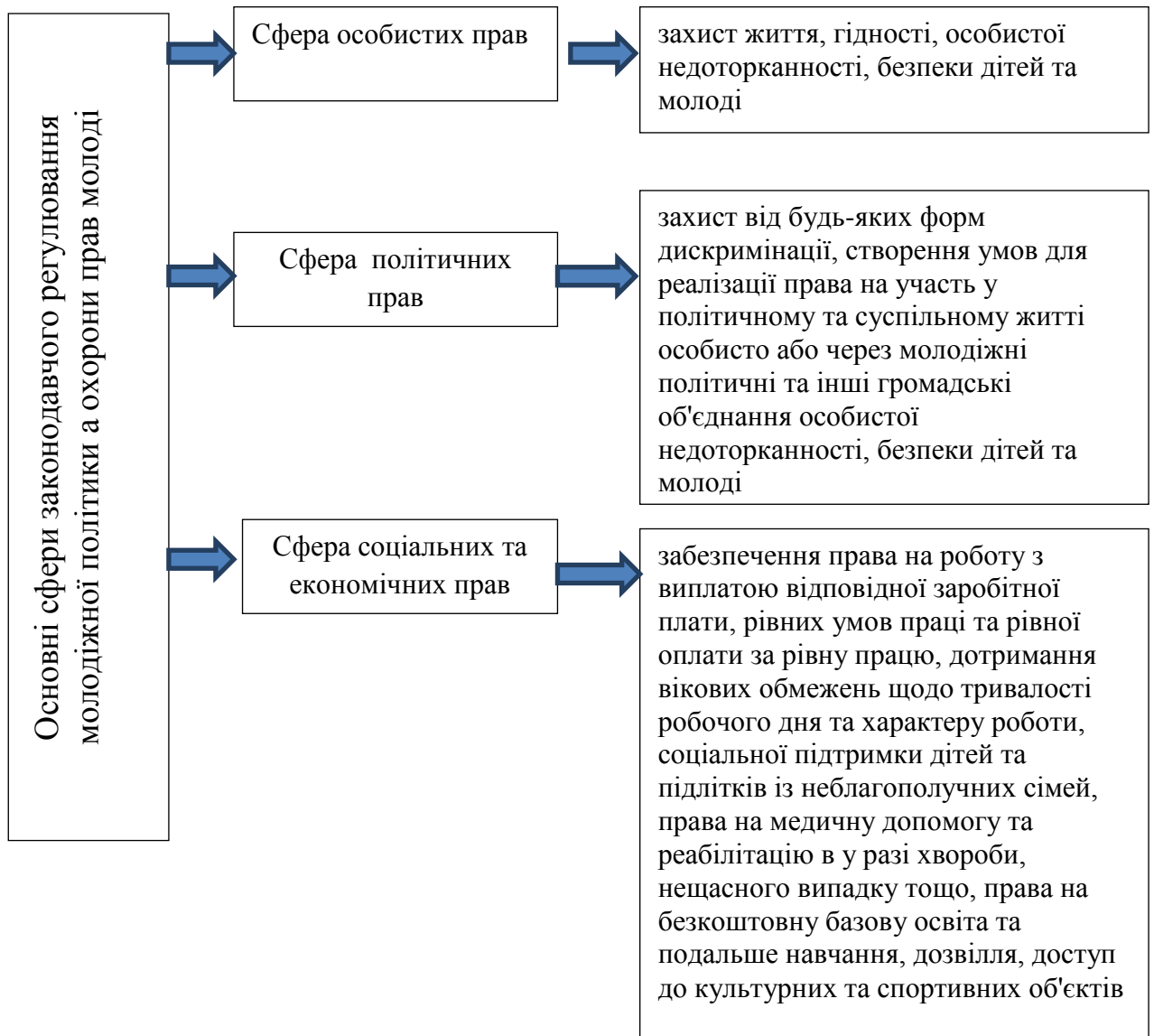

Рис. 1.2. Основні сфери законодавчого регулювання молодіжної політики та охорони прав молоді у зарубіжних країнах [51]

Основний закон Німеччини 1949 гарантує захист інтересів молоді в інформаційному середовищі (ст. 5). У Німеччині відповідальність за формування молодіжної та дитячої політики покладено на Федеральне міністерство у справах сім'ї, літніх людей, жінок та молоді (BMFSFJ). Це міністерство надає підтримку центральним і надрегіональним громадським організаціям, які займаються питаннями допомоги дітям та молоді. Воно враховує різноманіття ціннісних орієнтацій, змісту, методів і форм діяльності цих організацій. Крім того, міністерство відповідає за нагляд за виконанням

федеральних законів, що регулюють молодіжну політику, та активно займається організацією міжнародних програм молодіжного обміну [61].

Інтеграція молодіжної політики Німеччини в міжнародні відносини реалізується через впровадження програм і заходів, спрямованих на вирішення глобальних проблем на регіональному рівні, що сприяє активній участі молодого покоління у міжнародному діалозі та співпраці.

Законодавча регламентація політики стосовно молодих людей зарубіжних держав відрізняється різноманітністю підходів. В окремих державах прийнято закони про захист та підтримку молоді, які визначають основні напрямки молодіжної політики (Нідерланди, Фінляндія). При цьому окремі аспекти захисту прав молоді регламентуються іншими законодавчими актами.

У Франції держава спільно з громадськими організаціями впроваджує широкий спектр цільових молодіжних програм. Ці програми спрямовані на підтримку молодіжних ініціатив, які сприяють активній участі підлітків і молоді у житті місцевих громад, підвищують соціальну стабільність, рівень довіри молоді до органів влади, а також сприяють професійній і соціальній інтеграції. Зокрема, у сфері трудових прав реалізується програма, яка допомагає молодим людям, що не мають трудового досвіду чи постійного місця роботи, знайти можливості для побудови кар'єри та професійного розвитку [39].

У Великій Британії в рамках програми «Прагнення до найкращих досягнень» (2007–2017 рр.) реалізовувалася комплексна підтримка молоді, особливо тих, хто походить із неблагополучних сімей. Програма була спрямована на розвиток здібностей та практичних навичок молодих людей у сфері соціально корисної діяльності. У межах цієї ініціативи були впроваджені організаційно-правові механізми, які забезпечували:

- залучення молоді до заходів, що сприяють формуванню активної громадянської позиції та розвитку навичок соціальної взаємодії;

- врахування думок молоді під час розробки та вдосконалення діяльності молодіжних служб, зокрема тих, які відповідають за фінансування молодіжних заходів;

- створення та модернізацію місць для дозвілля, занять спортом, а також організацію благодійних, культурних та екологічних ініціатив.

Ця програма стала важливим інструментом для інтеграції молоді у суспільне життя, сприяючи її соціальній активності та залученню до вирішення важливих громадських питань.

Програма «Розвиток молодіжного потенціалу» 2013 року зосереджується на комплексному вирішенні проблем молоді в різних сферах її життя. Основний акцент зроблено на покращенні якості освіти через модернізацію навчального процесу в державних школах, збільшення кількості приватних шкіл і підтримку учнів з особливими потребами. Особливу увагу приділено професійній освіті, створенню можливостей для молоді здобувати середню спеціальну та професійно-технічну освіту [39].

Також програма передбачає активну участь молодих людей у житті громад через підтримку молодіжних рад і залучення їх до процесу прийняття рішень. У сфері правопорядку передбачено заходи для зниження молодіжної злочинності та реабілітації неповнолітніх правопорушників.

Важливе місце займають питання працевлаштування молоді, стимулювання підприємництва та створення сприятливих умов для економічного зростання. Окрім цього, значна увага приділяється охороні здоров'я молоді, організації спортивних заходів та дозвілля, які сприяють формуванню здорового способу життя.

Програма спрямована на всебічному розвитку молодого покоління. Окрім того створюються умови для її самореалізації та активної участі в суспільному житті.

Реалізація молодіжної політики в Польщі базується на інтегрованому підході, який поєднує зусилля державних установ, місцевих органів влади, громадських організацій та молодіжних ініціатив. Основна мета молодіжної

політики в Польщі – створення умов для розвитку молоді, сприяння їх соціальній інтеграції, підтримка активної громадянської позиції та самореалізації.

Одним із ключових завдань є забезпечення якісної освіти та професійної підготовки. Молодь має доступ до програм міжнародного обміну, таких як Erasmus+, а також до тренінгів і курсів, які допомагають адаптуватися до сучасного ринку праці. Польща активно підтримує молодих людей у пошуку роботи, зокрема через програми стажувань і субсидії для роботодавців, які надають перше робоче місце [32].

Важливим напрямом є заохочення молодіжного підприємництва. Молодь може отримати гранти та фінансову підтримку для реалізації своїх бізнес-ідей. Крім того, особлива увага приділяється волонтерському руху та розвитку громадської активності. Молоді люди беруть участь у різноманітних проектах і ініціативах, що сприяють формуванню активної громадянської позиції.

У сфері дозвілля та культури Польща створює всі умови для розвитку молодіжної творчості. Організуються фестивалі, конкурси, заходи, спрямовані на підтримку талановитої молоді. Крім того, держава інвестує в будівництво та модернізацію молодіжних центрів, спортивних майданчиків та інших місць для активного відпочинку.

Велика увага приділяється популяризації здорового способу життя. Це включає програми профілактики залежностей, розвиток масового спорту та підтримку здорового харчування. Держава також допомагає молодим людям із соціально вразливих груп, забезпечуючи їх соціальною підтримкою.

Особливе місце в молодіжній політиці займає патріотичне виховання. Молодь активно залучається до заходів, пов'язаних із збереженням культурної спадщини, вивченням історії Польщі та участю в національних святах.

У Польщі молодіжну політику провадять різні органи та інституції, які співпрацюють між собою для створення умов розвитку молоді. Основну роль

у цьому процесі відіграє Міністерство освіти та науки, яке формує загальну стратегію, розробляє програми та ініціативи для підтримки молоді. Значну увагу приділяють культурному та патріотичному вихованню, за що відповідає Міністерство культури і національної спадщини. Важливим елементом молодіжної політики є Національна рада молоді Польщі, яка забезпечує представництво інтересів молоді та залучення її до процесів прийняття рішень. На місцевому рівні важливу роль відіграють органи самоврядування, які організують молодіжні центри, спортивні заходи, освітні програми та підтримують ініціативи молоді. Активно до реалізації молодіжної політики долучаються громадські організації, які проводять тренінги, культурні події, волонтерські програми та обміни. Усі ці структури разом створюють можливості для розвитку молодого покоління, його інтеграції у суспільство, сприяння працевлаштуванню та підтримки активної участі в громадському житті.

У Франції молодіжна політика реалізується через багаторівневу систему державних органів та громадських організацій, які працюють над створенням умов для соціального, культурного та економічного розвитку молоді. За формування та впровадження молодіжної політики відповідає Міністерство національної освіти та молоді Франції, яке здійснює координацію роботи з молодим поколінням на національному рівні. Основні напрямки політики спрямовані на підтримку молодіжних ініціатив, соціальну інтеграцію, професійний розвиток та підвищення якості життя молодого покоління [32].

Особливу увагу приділяють програмам, які спрямовані на створення можливостей для активної участі молоді у житті громади, підвищення соціальної стабільності та довіри молодих людей до влади. У сфері зайнятості Франція реалізує програми, що забезпечують підтримку молодих людей, які стикаються з труднощами у працевлаштуванні, наприклад, не мають професійного досвіду або стабільного місця роботи. Окремо варто

зазначити ініціативи, які сприяють розвитку лідерських навичок, підприємливості та соціальної активності серед молоді.

Розвиток молодіжної інфраструктури також займає важливе місце в реалізації молодіжної політики Франції. В країні створюються молодіжні центри, що надають можливості для освіти, творчості, занять спортом і відпочинку. Держава активно підтримує культурні, екологічні та благодійні проекти, що сприяють залученню молодого покоління до вирішення актуальних соціальних проблем.

Важливою складовою молодіжної політики у Франції є міжнародна співпраця, зокрема програми молодіжних обмінів. Вони дозволяють французькій молоді взаємодіяти з представниками інших країн, набувати нових знань і досвіду, а також сприяють просуванню демократичних цінностей та соціальної солідарності. Загалом молодіжна політика у Франції орієнтована на створення сприятливого середовища для всебічного розвитку молодого покоління, його інтеграції у суспільство та реалізації потенціалу.

Підводячи підсумок, орієнтиром для України у формуванні молодіжної політики можуть бути такі країни, як Німеччина та Франція, кожна з яких має сильні сторони в організації молодіжної політики.

Німеччина демонструє системний підхід, де молодіжна політика інтегрована у всі рівні державного управління – від федерального до місцевого. Федеральне міністерство у справах сім'ї, літніх людей, жінок та молоді забезпечує координацію та фінансування програм, спрямованих на розвиток молоді. Особливу увагу в Німеччині приділяють участі молоді у прийнятті рішень, розвитку професійних навичок, а також міжнародним обмінам. Цей досвід може стати цінним для України, зокрема в аспекті децентралізації та залучення молоді до формування політики.

Франція вирізняється ефективною підтримкою молодіжних ініціатив через розвиток громадських організацій, волонтерства та громадянської активності. Її програми спрямовані на соціалізацію, інтеграцію молоді у суспільство та зменшення рівня безробіття серед молоді. Французька модель

молодіжних центрів, які надають освітні, соціальні та професійні послуги, є гарним прикладом для формування сучасної молодіжної інфраструктури в Україні.

Україна може поєднати найкращі практики цих країн, зокрема системний підхід до формування молодіжної політики та розвиток інфраструктури. Крім того, обидві країни наголошують на інтеграції молоді в суспільство, розвитку громадянської освіти та підтримці молодіжних ініціатив, що є ключовими для соціально-економічного відновлення України. Таким чином, орієнтація на досвід Німеччини та Франції допоможе Україні створити ефективну, сучасну та інтегровану модель молодіжної політики.

Висновки до розділу 1

1. В ході дослідження встановлено, що на протязі останніх десятиліть молодіжна політика перетворилася на важливий напрям державної діяльності у всьому світі, що підтверджується створенням спеціальних програм, законодавчих актів та урядових структур, спрямованих на підтримку молоді .

2. Констатовано, що молодіжна політика має на меті створити умови, в яких молодь зможе активно інтегруватися в суспільство, розвивати свої здібності та реалізовувати себе в різних сферах життя, сприяючи таким чином інноваційному розвитку країни. До завдань молодіжної політики можна віднести: захист прав та інтересів молоді; інтелектуальне культурне, духовне, фізичне, соціальне, професійний розвиток молоді; участь молоді у політичній, спортивній, науковій, культурній, соціально-економічній сферах суспільства; популяризація культури сімейних цінностей; підтримка молодих сімей; створення системи цінностей, спрямованої на протистояння ідеям екстремізму, тероризму, ксенофобії, націоналізму, корупції, релігійної, расової, національної дискримінації.

3 Молодіжна політика в Україні базується на інтегративній моделі, яка враховує елементи кількох підходів для створення ефективної системи

роботи з молодим поколінням. Основними принципами цієї політики є забезпечення прав та інтересів молоді, створення умов для її соціалізації, самореалізації та залучення до активної участі в суспільному житті.

4. Україна може поєднати найкращий досвід розвинених країн, зокрема системний підхід до формування молодіжної політики та розвиток інфраструктури. Інтеграція молоді в суспільство, розвиток громадянської освіти та підтримка молодіжних ініціатив є ключовими для соціально-економічного відновлення України. Таким чином, орієнтація на досвід Німеччини та Франції допоможе Україні створити ефективну, сучасну та інтегровану модель молодіжної політики.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Система органів влади, які реалізують державну молодіжну політику

Державна молодіжна політика в Україні – це цілеспрямована діяльність, яка регулюється низкою законів та програм. Ці документи визначають основні напрями роботи з молоддю, встановлюють цілі та завдання, а також передбачають конкретні заходи для їх досягнення. Наприклад, Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [43] закладає фундамент для всієї молодіжної політики в країні, а Державна цільова соціальна програма «Молодь України» [48] визначає конкретні кроки для її реалізації на найближчі роки. Саме ці нормативно-правові акти визначають, як держава підтримує молодь, які можливості їй надаються та які цілі перед нею ставляться. В Україні державну молодіжну політику регулюють та реалізують різні органи державної влади, які співпрацюють на національному, регіональному та місцевому рівнях. Основними органами, що відповідають за молодіжну політику, є:

1. Міністерство молоді та спорту України. Є центральним органом виконавчої влади, координує та забезпечує реалізацію державної молодіжної політики на всіх рівнях. Міністерство розробляє стратегії, програми та заходи, спрямовані на підтримку молоді, її розвиток та самореалізацію. Міністерство також відповідає за фінансування заходів з реалізації молодіжної політики в Україні.

2. Міністерство освіти і науки України, яке займається питаннями молоді у сфері освіти. Зокрема до його питань є розвиток учнівського та студентського самоврядування, підтримка наукової діяльності молоді, організацією освітніх проектів і програм. Також дане міністерство сприяє

міжнародній академічній мобільності, патріотичному вихованню та професійній орієнтації молоді.

3. Міністерство соціальної політики України відповідає за соціальний захист молоді, особливо тих, хто потребує додаткової підтримки. Це можуть бути діти-сироти, люди з інвалідністю, молоді люди, які вимушено покинули свої домівки, або сім'ї з низьким рівнем доходу. Міністерство розробляє та впроваджує різноманітні програми, які допомагають молоді адаптуватися до нових умов життя, набуті необхідних знань та навичок для працевлаштування.

4. Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву, займається вирішенням проблеми забезпечення молоді власним житлом. Він пропонує молодим сім'ям та самотнім молодим людям пільгові кредити на будівництво або придбання житла, а також розробляє спеціальні програми, спрямовані на забезпечення доступного житла для молодих сімей.

5. Національна рада з питань молоді при Кабінеті Міністрів України – це консультативний орган, який об'єднує молодь та державу. Рада допомагає молоді брати участь у розробці державної політики, висловлюючи свої думки та пропозиції. Вона також аналізує, наскільки ефективно реалізуються молодіжні програми, та сприяє співпраці між державними органами та молодіжними організаціями.

6. Обласні та місцеві державні адміністрації. На рівні регіонів управління у справах молоді реалізують місцеві програми, організують молодіжні заходи, забезпечують функціонування молодіжних центрів. Особливу увагу приділяють підтримці молодих підприємців та організації культурних, спортивних і освітніх заходів.

7. Громадські організації молоді. Хоча громадські організації не є частиною державної влади, вони активно залучені до реалізації молодіжної політики. Організації отримують державну підтримку через гранти або інші форми фінансування та допомагають реалізовувати програми для молоді

Суб'єктами здійснення державної молодіжної політики є:

- а) державні та регіональні органи влади
- б) органи місцевого самоврядування;
- в) молодіжні громадські об'єднання;
- г) молоді громадяни;
- д) інші організації та окремі громадяни, які беруть участь у здійсненні прав та законних інтересів молоді.

Основні завдання молодіжної політики згідно перелічених нормативно-правових актів є наступні (рис. 2.1.)

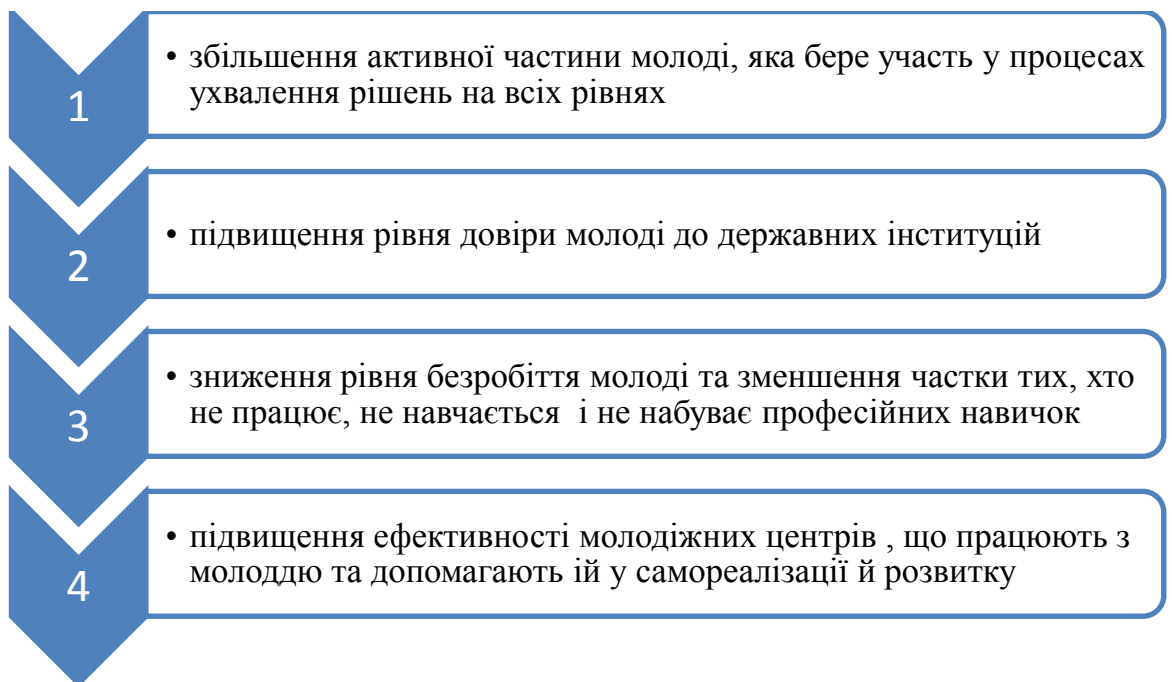

Рис. 2.1. Основні завдання, які виконує молодіжна політика [43]

«Національна молодіжна стратегія підкреслює, що виконання поставлених завдань можливе лише за умови узгодженої співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування, громадянського суспільства, бізнесу, родини та інших зацікавлених сторін» [47]. Як зазначено на офіційному вебсайті Міністерства молоді та спорту України, «серед ключових напрямів молодіжної політики виділяються: працевлаштування молоді, громадянська освіта, популяризація здорового і безпечного способу життя, волонтерство, молодіжна політика в умовах децентралізації, регіональна молодіжна політика та інші аспекти» [47].

Згідно з українським законодавством, саме обласні та місцеві ради відповідають за те, щоб молодіжна політика працювала на їхніх територіях. Вони повинні створювати умови для розвитку молоді, наприклад, будувати молодіжні центри та підтримувати організації, які працюють з молодими людьми [45].

Законом України «Про основні засади молодіжної політики» чітко визначено механізми залучення молоді до процесів формування, реалізації молодіжної політики, що деталізовано у відповідних положеннях та графічно зображено на рис. 2.2 [43].

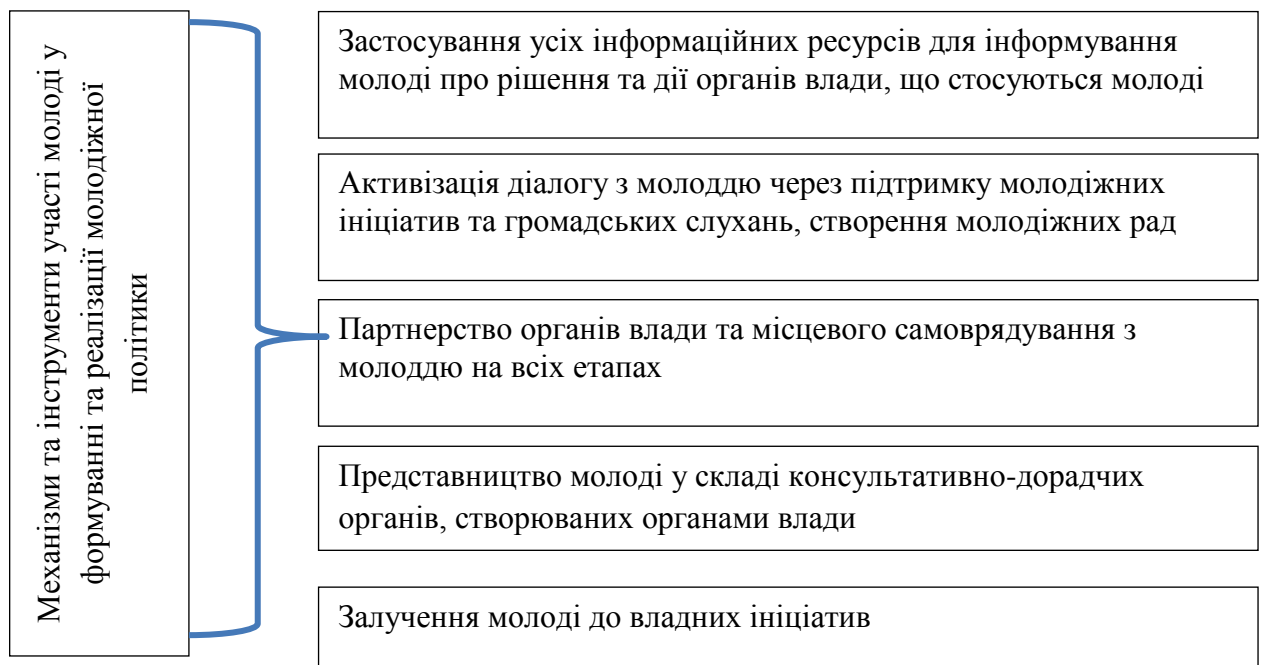

Рис. 2.2 Механізми та інструменти участі молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики [6]

Молодіжна політика в Україні провадиться з дотриманням наступних принципів згідно із Законом України про основні засади молодіжної політики».

Рис. 2.3. Принципи молодіжної політики [6]

Вітчизняна державна політика відносно молоді спрямована на створення такого суспільства, де молодь має можливість реалізувати свій потенціал, розвиватися як особистість і активно впливати на зміни в країні. Для цього держава забезпечує доступ до якісної освіти, сприяє працевлаштуванню, захищає соціальні права молоді, пропагує здоровий спосіб життя, заохочує до громадянської активності, підтримує культурні ініціативи та сприяє міжнародному співробітництву.

Одним із ключових напрямів є розвиток освіти та професійних навичок. Українська молодь має отримувати якісну освіту, яка дозволить їй бути конкурентоспроможною на сучасному ринку праці. Уряд сприяє запровадженню інновацій у навчальний процес, підтримує програми

академічної мобільності та надає можливості для професійного орієнтування. Особливу увагу приділяють програмам для підвищення кваліфікації та створення можливостей для працевлаштування.

У сфері зайнятості передбачається створення нових робочих місць, розвиток молодіжного підприємництва та самозайнятості. Через програми стажувань і тренінгів молоді надається можливість розвивати професійні навички, що сприяє інтеграції на ринок праці. Також запроваджуються державні грантові програми для підтримки бізнес-ініціатив молоді.

Соціальний захист молодого покоління є одним із ключових аспектів державної політики. Особливу увагу приділяють підтримці соціально уразливих категорій: дітям-сиротам, молоді з інвалідністю, внутрішньо переміщеним особам, представникам малозабезпечених сімей. Держава реалізує програми доступного житла для молоді, соціальної адаптації та інтеграції в суспільство.

Популяризація здорового способу життя і розвиток фізичної культури займають важливе місце в державній молодіжній політиці. Розширення доступу до спортивної інфраструктури, проведення масових спортивних заходів і кампаній із профілактики шкідливих звичок є основою для формування фізично здорового покоління.

Державна політика також спрямована на підвищення громадянської активності молодих людей. Підтримуються волонтерські рухи, молодіжні громадські організації та ініціативи, що сприяють соціальним змінам. Особливий акцент робиться на патріотичному вихованні, формуванні громадянської свідомості та залученні молоді до участі в ухваленні суспільно важливих рішень.

У сфері культури держава заохочує творчість і самовираження молодих людей, організовує фестивалі, конкурси, виставки, сприяє доступу до культурних ресурсів і цифрових технологій. Також значна увага приділяється міжнародній інтеграції української молоді, участі в міжнародних програмах

обміну та навчання, що дозволяє переймати передовий досвід і впроваджувати його в Україні.

Забезпечення рівних можливостей є ключовим принципом молодіжної політики. Держава прагне подолати дискримінацію, забезпечити доступ до освіти, роботи, соціального захисту для всіх категорій молоді, включаючи тих, хто потребує особливої уваги.

Організація державного управління у сфері молодіжної політики здійснюється через систему державних установ, що працюють з молоддю, соціальні служби та молодіжну інфраструктуру, діяльність яких регламентується законодавством. Відповідні органи влади, виконуючи свої функціональні обов'язки, ухвалюють управлінські рішення, спрямовані на створення економічних, політичних, організаційних та правових умов для реалізації цієї політики на всіх рівнях державного управління. У свою чергу, молодь виступає не лише об'єктом впливу, але й активним учасником реалізації молодіжної політики, забезпечуючи зворотний зв'язок та надаючи відгуки на дії, що здійснюються державними органами у цьому напрямі.

2.2. Аналіз чинного законодавства України у сфері молодіжної політики

Аналіз чинного законодавства України у сфері молодіжної політики показує, що правове регулювання цієї сфери базується на низці нормативно-правових актів, які спрямовані на забезпечення розвитку молоді, захист її прав та створення умов для самореалізації.

Основним документом, що закладає правові підвалини молодіжної політики, є Конституція України. Вона гарантує рівність прав і свобод молодих людей, незалежно від їхнього походження, статі, мови чи віросповідання, а також закріплює їхнє право на освіту, працю та гідний рівень життя [23].

Закон України «Про основні засади молодіжної політики», ухвалений у 2023 році, є базовим законом, який визначає мету, принципи та завдання державної молодіжної політики. Основними його положеннями є створення сприятливих умов для самореалізації молоді, підтримка її участі в ухваленні державних рішень, а також розвиток освітніх, культурних та соціальних ініціатив [43].

Законодавство також передбачає створення сприятливих умов для освіти, зайнятості, соціального захисту, культурного та фізичного розвитку молоді. Важливими є нормативні акти, що регулюють програми надання пільг для молодих сімей, підтримку молодіжного підприємництва та залучення молоді до прийняття рішень на місцевому рівні.

Зокрема, програми підтримки молодого покоління закріплені в Державній стратегії розвитку молодіжної політики до 2030 року, яка була затверджена відповідним Указом Президента України [47]. Вона спрямована на інтеграцію молоді у всі сфери суспільного життя, зокрема через реалізацію державних програм стажувань, підтримку молодіжних ініціатив та формування інклюзивного середовища.

Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді» є ще одним важливим нормативним актом. Він забезпечує молодих людей доступом до соціальних пільг, підтримки в освіті, працевлаштуванні, культурному житті та громадській діяльності. Крім того, закон сприяє підтримці молодих сімей через спеціальні державні програми.

Освітня політика для молоді регулюється Законом України «Про освіту», який визначає порядок надання якісної освіти молодим людям, зокрема через державне фінансування, грантові програми та забезпечення рівного доступу до освітніх послуг.

Економічні права молоді забезпечуються Законом України «Про зайнятість населення», який включає заходи для працевлаштування молодих спеціалістів, створення молодіжних центрів зайнятості, проведення

стажувань. Він також стимулює підприємства до створення нових робочих місць для молодих людей.

Молодіжні організації та їхня діяльність регулюються Законом України «Про громадські об'єднання». Цей закон створює правові умови для функціонування молодіжних організацій, які є важливими платформами для соціальної активності молоді.

Уряд також реалізує низку цільових програм, зокрема Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2021–2025 роки. Ця програма спрямована на підтримку молодіжного підприємництва, освіти, спорту. Окрім того сприяє активному залученню молодих людей до прийняття важливих публічно-управлінських рішень [48].

На регіональному рівні діють локальні програми підтримки молоді, які враховують специфіку кожної громади. Це дозволяє забезпечувати індивідуальний підхід до вирішення проблем молодих людей в різних регіонах.

Варто також зазначити, що Україна активно адаптує міжнародні стандарти у сфері молодіжної політики, зокрема Резолюцію ООН «Молодь 2030: стратегія ООН щодо молоді», що спрямована на залучення молодих людей до процесів прийняття рішень на всіх рівнях.

Чинна нормативно-правова база забезпечує широкі можливості для соціального, культурного, освітнього та економічного розвитку молоді, хоча є потреба у подальшому вдосконаленні механізмів її реалізації для забезпечення більш ефективної підтримки молодих громадян України.

Водночас, аналіз чинного законодавства показує певні недоліки, такі як недостатня координація між різними рівнями державного управління та відсутність чітких механізмів фінансування програм молодіжної політики. Для подолання цих викликів необхідно забезпечити стабільне фінансування, вдосконалити законодавство щодо залучення молоді до участі у громадських ініціативах та вдосконалити інструменти моніторингу ефективності політики.

Таким чином, українське законодавство у сфері молодіжної політики поступово розвивається, враховуючи міжнародний досвід та національні потреби, однак потребує подальшої адаптації до викликів сучасного суспільства та економіки.

2.3. Формування та реалізація молодіжної політики в Обухівській селищній раді

Дослідження було проведено на базі Обухівської селищної ради. Обухівська селищна рада була утворена 22 грудня 2019 року відповідно до Постанови Центральної виборчої комісії № 1920 від 11 жовтня 2019 року. До складу Обухівської селищної територіальної громади входять Обухівська селищна рада (сmt Обухівка, с. Горянівське) та Миколаївська селищна рада (сmt Миколаївка).

Загальна площа об'єднаної територіальної громади становить 142,48 км². Інформацію про чисельність населення громади наведено на рис. 2.3.

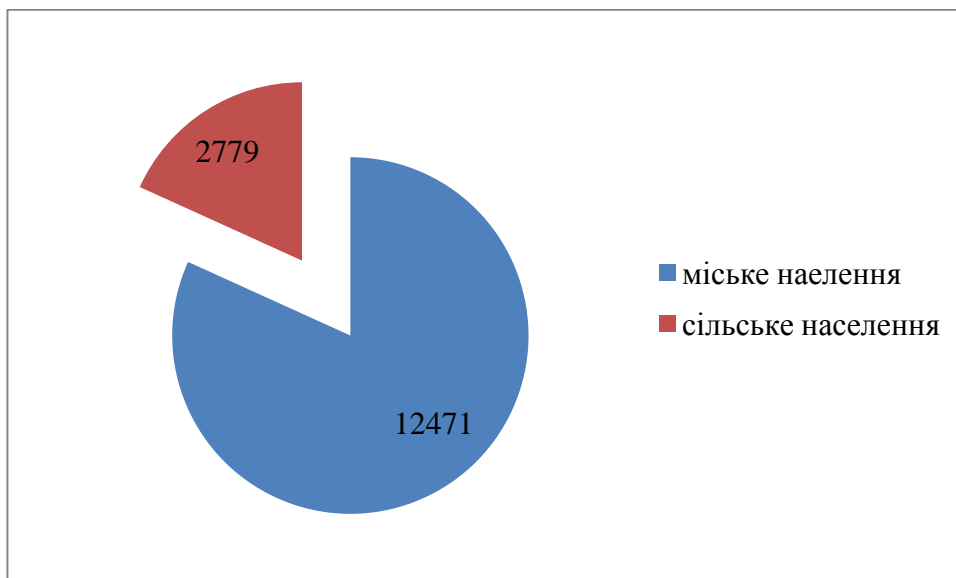

Рис. 2.3. Чисельність населення громади

Селище міського типу Обухівка (колишня назва Кіровське з 1938 по 2016 рік) розташоване на автошляху Дніпро – Полтава, на відстані 15 км від

міста Дніпра. Відстань до районного центру складає 15 км шосейним шляхом. Реалізація державної політики стосовно молоді в Обухівській селищній раді здійснюється через виконавчий комітет селищної ради «Відділ освіти, культури, молоді та спорту», який відповідає за виконання заходів: розробка і впровадження ініціатив, які сприяють формуванню безпечного середовища для молоді, залучення її до суспільного життя, розвиток молодіжної інфраструктури, підтримка творчих, освітніх та соціальних проєктів.

Станом на 2023 рік у громаді функціонує 10 закладів освіти: 4 загальноосвітні (з них 2 з дошкільним підрозділом), 3 дошкільних та 1 позашкільний. Загальна кількість учнів та вихованців становить 1964 особи.

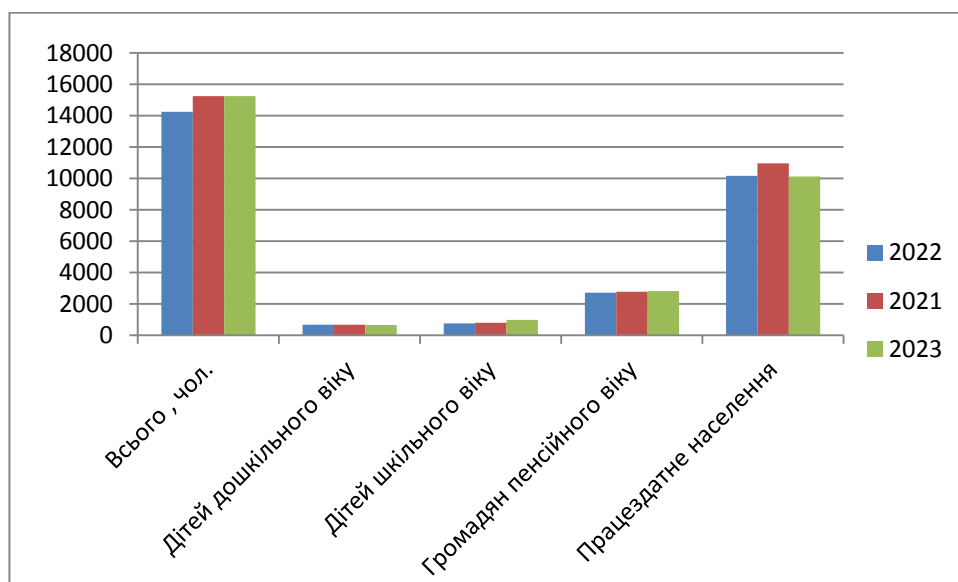

Рис. 2.4. Структура населення громади за віком

У 2023 році відділ освіти зосередився на забезпеченні сталого розвитку освіти в Обухівській громаді, спрямованого на постійне підвищення її якості.

В Обухівській селищній громаді реалізується програма розвитку Обухівської селищної ради «МОЛОДЬ ОБУХІВКИ» на 2021–2025 роки [22]. Дана програма відображає ключові аспекти реалізації державної політики у сфері молоді на рівні громади. Основним завданням цієї програми є забезпечення безпечного переходу молоді в доросле життя, створення відповідних умов для їх успішного розвитку та залучення до активної участі

в суспільстві. Програма спрямована на підвищення самостійності, відповідальності та соціальних навичок молодих людей.

Основним ціннісним виміром якості сучасної освіти в громаді є здатність школярів та молоді успішно адаптуватися до викликів сучасного світу, будувати власне майбутнє та сприяти підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародній арені. Це включає високий рівень поінформованості, мотивацію до безперервного саморозвитку, здатність до творчого мислення, громадянську активність, відповідальність, гнучкість і мобільність.

Якість сучасної освіти визначається здатністю молоді успішно адаптуватися до мінливого світу та робити свідомий внесок у розвиток країни. Війна внесла свої корективи, підкресливши необхідність гнучкої та адаптивної освітньої системи.

Ключові напрямки розвитку молоді в громаді є наступні (рис 2.4).

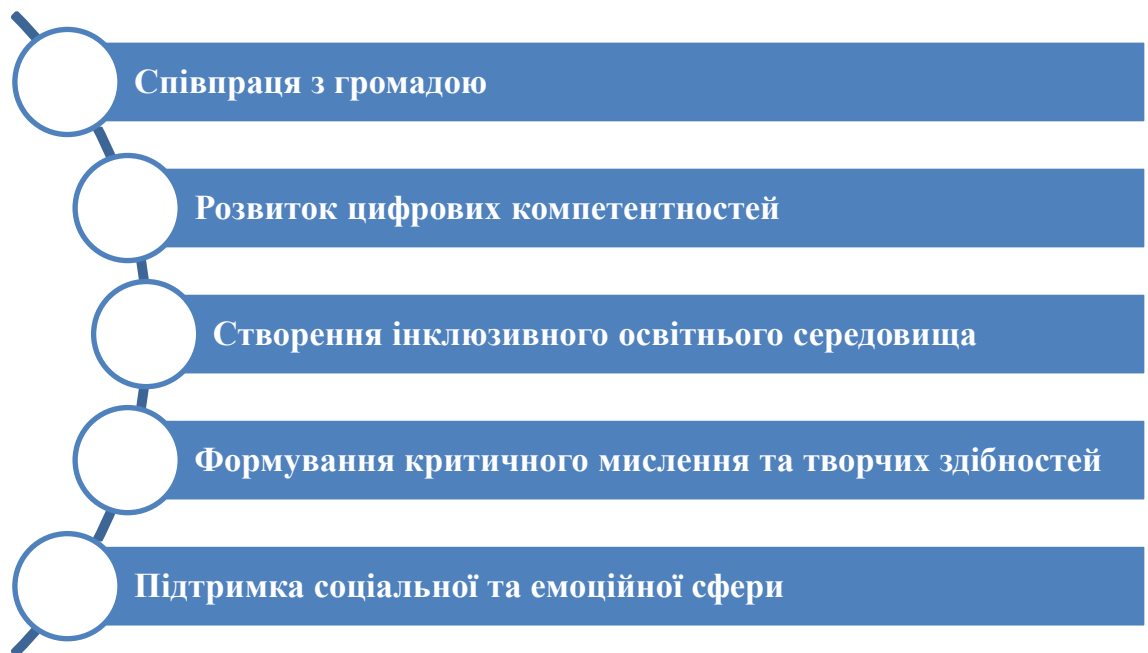

Рис. 2.5. Ключові напрямки розвитку освіти [22]

Програма розроблена відповідно до законодавчих актів України, таких як Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»,

Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року №106 «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм», а також Стратегії розвитку молодіжної політики у Дніпропетровській області на 2020–2025 роки [45, 47]. Ці документи стали основою для формування ефективної політики щодо молоді в межах Обухівської селищної територіальної громади.

Програма включає в себе чітко спланований набір дій, спрямованих на реалізацію молодіжної політики. Особлива увага приділяється залученню молоді до суспільного життя, підтримці їхніх ініціатив та створенню умов для самореалізації.

Аналіз ситуації показує, що молодь в Україні має значний потенціал, однак для його реалізації необхідно вирішити низку проблем. Зокрема, це стосується недостатнього рівня громадянської компетентності, відсутності лідерських навичок та підприємливості, обмеженого доступу до інформації про свої права та можливості, а також низької участі в громадському житті.

Серед інших викликів – значний рівень безробіття, неофіційна зайнятість, міграція. Значна частина молодого покоління не планує свою кар'єру з урахуванням власних інтересів, компетенцій та потреб ринку праці України. Низький рівень підприємницьких компетенцій та можливостей для ведення власної справи також стримує розвиток. Не менш важливими є проблеми відповідального ставлення до планування сім'ї, підготовки до сімейного життя, а також формування розуміння важливості ролі сім'ї.

Ситуація ускладнюється викликами, які пов'язані з війною. Збройна агресія росії спричинила серйозні виклики для молодіжної політики: міграція молоді, їх соціальна ізоляція, потреба в адаптації та реінтеграції, обмежені можливості для якісного дозвілля. Війна також посилила рівень стресу, агресії та насильства в молодіжному середовищі, що потребує комплексного підходу до подолання цих викликів. Недостатньо розвинена мережа молодіжних центрів, клубів та просторів за місцем проживання також стримує реалізацію потенціалу молоді. Кількість компетентних молодіжних

працівників та якість наданих молоді послуг залишається на недостатньому рівні. У цих умовах особливо важливо адаптувати молодіжну політику до умов війни, забезпечити підтримку молоді, яка постраждала внаслідок бойових дій, та створити умови для їх соціальної інтеграції та розвитку.

За орієнтовними даними, внаслідок приєднання села Миколаївка до громади, чисельність її населення становить близько 17 000 осіб, із яких близько 30% – це молодь. Ця категорія громадян потребує особливої уваги для забезпечення їхнього розвитку, самореалізації та інтеграції в нові соціально-економічні реалії. Проведений SWOT аналіз молодіжної політики та молодіжної роботи Обухівської ОТГ дозволив дійти наступних висноків (табл. 2.1.).

Сильні сторони громади демонструють значний потенціал для реалізації молодіжної політики та розвитку молодіжних ініціатив. Наявність підтримки з боку місцевої влади, створення молодіжного центру, активний розвиток освітньої бази, юнацького туризму та співпраця з молодіжними організаціями є ключовими перевагами. Це свідчить про наявність інфраструктурних та організаційних можливостей для підтримки молоді та її активної участі в суспільному житті громади.

Слабкі сторони, такі як низька задіяність молоді, відсутність молодіжної ради, недостатня популяризація молодіжного центру та вузьке коло дозвілля, вказують на необхідність активізації роботи в напрямі залучення молоді до суспільних і культурних активностей. Проблеми з інформаційною кампанією молодіжного центру та недостатня участь молоді у міжнародних проєктах потребують нагального вирішення, щоб підвищити рівень участі та зацікавленості молоді.

Можливості відкривають перспективи для подальшого розвитку. Співпраця з міжнародними організаціями, участь у програмах розвитку молоді та завершення реформи децентралізації створюють умови для ефективного використання ресурсів громади. Це дозволяє створювати нові

можливості для розвитку молоді, обміну досвідом та реалізації ініціатив, спрямованих на підвищення рівня життя молоді.

Таблиця 2.1.

SWOT - аналіз молодіжної політики та молодіжної роботи Обухівської ОТГ

<p>СИЛЬНІ СТОРОНИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Підтримка місцевої влади - Створено Молодіжний центр - Підтримка розвитку МП на обласному рівні - КЗ Позашкільної освіти "ЦЕНТУМ" - Гарне розташування - Участь у різноманітних проектах - Співпраця з молодіжними організаціями - Створення/розвиток інфраструктури - Діючі гуртки в будинках культури - Потужна освітня база ЗЗСО - Активний розвиток скаутського осередку - Активний розвиток юнацького туризму - Проведено опитування молоді з використанням гугл анкет - Діючі та відкриті до співпраці депутатські комісії 	<p>СЛАБКІ СТОРОНИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мало молоді задіяної до активностей - Недостатня інформаційна компанія - молодіжного центру - Відсутність популяризації Молодіжного центру - Відсутність молодіжної ради - виключена з участі молодь 19 – 22 роки (студенти) - близьке розташування з містом (обласним центром) - відсутні туристичні пам'ятки - Молодь вживає алкоголь та тютюн по дворах - В громаді вузьке коло секцій та іншого дозвілля - Мала кількість участі молоді громади в міжнародних проектах - Відсутня програма забезпечення житла для молоді
<p>МОЖЛИВОСТІ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Співпраця з Міжнародними організаціями - Участь у програмах для розвитку молоді - Обміни досвідом в тому числі міжнародні - Участь у різноманітних проектах - Завершення реформи децентралізації Підтримка молоді з боку держави 	<p>ЗАГРОЗИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Міграція - Бюджет - Нестабільність в країні - Конфлікт між містом та ОТГ - Не прийнято закон Про молодь - Війна - Незрозумілі дії законодавчої влади

Загрози, такі як міграція молоді, бюджетні обмеження, війна та нестабільність у країні, є серйозними викликами, які можуть ускладнити реалізацію молодіжної політики. Конфлікти між містом і ОТГ, а також невизначеність законодавчого регулювання молодіжної політики створюють ризики для сталого розвитку молодіжної інфраструктури.

З метою посилення сильних сторін та подолання слабких сторін необхідно:

1. Активізувати інформаційну кампанію молодіжного центру та створити молодіжну раду.
2. Розширити спектр дозвілля для молоді, включно з програмами, що сприяють її професійному розвитку та самореалізації.
3. Використати можливості міжнародних програм і партнерств для залучення ресурсів і створення нових перспектив для молоді.
4. Враховувати загрози, пов'язані з війною та економічною нестабільністю, при плануванні бюджетів та програм, спрямованих на підтримку молоді.
5. Запровадити програму підтримки молоді, яка включатиме забезпечення житлом, розвиток молодіжного підприємництва та сприяння здоровому способу життя.

Такий підхід дозволить громаді ефективно реалізувати молодіжну політику та створити комфортні умови, за яких розвиватиметься молодь.

Висновки до розділу 2

1. Встановлено, що в Україні державну молодіжну політику регулюють та реалізують різні органи державної влади, які співпрацюють на національному, регіональному та місцевому рівнях. Основними органами, що відповідають за молодіжну політику, є: Міністерство молоді та спорту України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики України, Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву, Національна рада з питань молоді при Кабінеті Міністрів України, обласні та місцеві державні адміністрації, громадські організації молоді. Суб'єктами здійснення державної молодіжної політики є: державні та регіональні органи влади; органи місцевого самоврядування; молодіжні

громадські об'єднання; молоді громадяни; інші організації та окремі громадяни, які беруть участь у здійсненні прав та законних інтересів молоді.

2. Констатовано, що державна молодіжна політика України спрямована на забезпечення молоді можливості для всебічного розвитку, сприяти їхній інтеграції в суспільство та стимулювати їх до активної участі у процесах суспільних трансформацій.. Основними напрямками цієї політики є забезпечення освітніх можливостей, сприяння зайнятості, соціальний захист, популяризація здорового способу життя, розвиток громадянської активності, культурна інтеграція, міжнародне співробітництво та забезпечення рівних можливостей для всіх категорій молоді.

3. Проведений аналіз чинного законодавства України у сфері молодіжної політики свідчить, що правове регулювання цієї сфери базується на низці нормативно-правових актів, які спрямовані на забезпечення розвитку молоді, захист її прав та створення умов для самореалізації.

Водночас, аналіз чинного законодавства показує певні недоліки, такі як недостатня координація між різними рівнями державного управління та відсутність чітких механізмів фінансування програм молодіжної політики.

4. Дослідження було проведено на базі Обухівської селищної ради. Реалізація державної молодіжної політики в Обухівській селищній раді здійснюється через виконавчий комітет селищної ради, який відповідає за виконання заходів, визначених Програмою «Молодь Обухівки». Серед основних заходів: розробка і впровадження ініціатив, які сприяють формуванню безпечного середовища для молоді, залучення її до суспільного життя, розвиток молодіжної інфраструктури, підтримка творчих, освітніх та соціальних проєктів.

Проведений SWOT- аналіз дозволив виявити низку проблем, які потребує вирішення: низький відсоток молоді, яка володіє громадянськими компетентностями; недостатній рівень розвитку лідерських якостей та підприємливості серед молоді; низький рівень поінформованості про права, можливості розвитку та самореалізації в Україні; недостатня висока участь

молоді в суспільному житті, діяльності інститутів громадянського суспільства, волонтерських проектах та процесах ухвалення рішень, що стосуються молоді. Окрім того спостерігається високий рівень безробіття; неофіційна зайнятість та міграція серед молоді. Збройна агресія росії спричинила серйозні виклики для молодіжної політики: міграція молоді, їх соціальна ізоляція, потреба в адаптації та реінтеграції, обмежені можливості для якісного дозвілля.

5. З метою посилення сильних сторін та подолання слабких сторін необхідно: активізувати інформаційну кампанію молодіжного центру та створити молодіжну раду; розширити спектр дозвілля для молоді, включно з програмами, що сприяють її професійному розвитку та самореалізації; використати можливості міжнародних програм і партнерств для залучення ресурсів і створення нових перспектив для молоді; враховувати загрози, пов'язані з війною та економічною нестабільністю, при плануванні бюджетів та програм, спрямованих на підтримку молоді; запровадити програму підтримки молоді, яка включатиме забезпечення житлом, розвиток молодіжного підприємництва та сприяння здоровому способу життя.

Такий підхід дозволить громаді ефективно реалізувати молодіжну політику та створити комфортні умови для розвитку молоді.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

3.1. Основні напрями розвитку молодіжної політики в Україні з урахуванням національного та іноземного досвіду

Розвиток політики у відношенні до молодого покоління в Україні спрямований на створення сприятливих умов для цієї верстви населення, забезпечення їхньої активної участі в суспільному житті та підтримку їхньої самореалізації.

По-перше, слід розробити базові нормативні принципи щодо молодого покоління. Основним законодавчим актом має стати Закон України «Про молодь», який буде концептуальним стрижнем формування та реалізації такої політики. По-друге, вважаємо, що державний орган у справах молоді має бути самостійним міністерством, при цьому входить до «першого кола» відомств та мати контролюючі функції щодо всіх інших державних структур. Такий орган міг би зосереджуватися виключно на питаннях молодіжної політики, що дозволило б більш ефективно реалізовувати державні програми, розвивати інфраструктуру для молоді.

По-третє, держава повинна орієнтувати свою діяльність на використання у роботі з молодим поколінням механізмів молодіжної політики соціально-політичного виховання. По-четверте, у взаємовідносинах держави та окремих регіонів при реалізації молодіжної політики необхідно спиратися на принцип субсидіарності. За умови реалізації цього принципу державний орган у справах молоді лише окреслює простір соціально-політичного розвитку молоді, індикаторів її успішної політичної соціалізації та завершення транзиту.

Інститут молодіжної політики повинен зосереджуватися не лише на процесі переходу молодого покоління до дорослого життя, але й на

забезпеченні соціалізації молоді через дії різних державних та громадських структур. Відповідно слід розробити відповідний соціально-політичний механізм, який зможе формувати та реалізовувати ефективну молодіжну політику.

Регіональна модель державної молодіжної політики являє собою складне багатовимірне явище, що вимагає при проектуванні враховувати всі рівні його вимірювання.

Виділимо наступні структурні інструментарії її реалізації.

Ключові компоненти цього інструментарію включають:

- створення молодіжних просторів - фізичні та он-лайн-платформи для спілкування, навчання та розвитку;
- розвиток молодіжного лідерства - програми, тренінги та менторство для молодих лідерів;
- залучення молодого покоління до прийняття рішень - бюджетування участі, молодіжні ради, громадські слухання;
- інформаційна підтримка - надання молоді доступу до інформації про можливості та ресурси;
- моніторинг та оцінка - систематичний аналіз ефективності інструментарію, внесення необхідних змін.

Законодавчий інструментарій. Регіональне молодіжне законодавство концептуально має базуватися на законодавстві та розроблятися з урахуванням регіональної та місцевої специфіки. Необхідно переглянути регіональні функції органів у справах молоді. Вони мають бути не тільки операторами державної (загальнонаціональної) молодіжної політики, а й розробниками та координаторами регіональної та місцевої політики. Їм необхідно передати функції координації.

Практичний інструментарій. Повсякденна взаємодія молодої людини з фахівцем з роботи з молоддю є одним із ключових факторів його соціалізації. Особливе місце займає розробка та впровадження системи підготовки та

перепідготовки кадрів для молодіжної сфери конкретного регіону.
Необхідно:

- створення на базі закладів вищої освіти освітніх центрів для підготовки (перепідготовки) спеціалістів по роботі з молодим поколінням;
- формування команди тренерів, які працюють у сфері розвитку соціальної активності молоді;
- організація системи тренінгів і семінарів для керівників дитячих та молодіжних громадських об'єднань, координаторів молодіжних рухів регіональних відділень політичних партій, бізнес-структур;
- створення системи підготовки соціально-політичних технологів для роботи з дворовими дитячими, підлітковими та молодіжними об'єднаннями та субкультурами.

У сучасних умовах трансформації українського суспільства і чергової спроби його модернізації виникає потреба в розробці ефективних моделей соціально-політичного управління розвитком людського капіталу. Одним із напрямків цієї діяльності має стати робота з оптимізації регіональної молодіжної політики як системи політичної соціалізації та супроводу транзиту молоді, яка проживає в соціо- культурному полі держави.

Критеріями реалізації державної політики стосовно молоді загалом і в окремих напрямках може бути досягнення деяких запланованих показників (індикаторів) розвитку на довгострокову та короткострокову перспективу. Наприклад, зниження рівня безробіття серед молоді до певного показника, зниження рівня алкоголізму та наркоманії тощо. Ці індикатори повинні, перш за все, визначатися цілями соціально-економічного розвитку країни, підтримкою інтелектуального потенціалу країни, необхідного для її розвитку, забезпеченням різних аспектів національної безпеки (старіння кадрів, порушення наступності поколінь).

Використання індикаторів для моніторингу нині визнано ефективним інструментом контролю та управління в цілій низці областей діяльності. На

наш погляд, досліджуючи ефективність реалізації молодіжної політики слід виділяти два види індикаторів: індикатори - процеси та індикатори результат.

Індикатори процесу характеризують програмні заходи, їх обґрунтованість та параметри. Індикатори результату характеризують результати та ніші відхилення та позаштатні ситуації.

Можна сформулювати низку вимог до формування системи індикаторів. Індикатори мають бути: чітко визначеними; всебічними, які охоплюють у сукупності всі важливі аспекти стратегічних заходів; об'єктивними та специфічними; теоретично обґрунтованими; віднесеними до конкретного аспекту стратегічного заходу.

Резюмуючи підходи до оцінки ефективності державної політики стосовно молоді, зазначимо, що політика держави у відношенні до молодого покоління може бути умовно представлена як ієрархічна, слабо деталізована, багатокритеріальна система. Ухвалення рішень у таких системах відбувається на тлі домінування якісного характеру теоретичних уявлень та нечітких процедур збору інформації та верифікації гіпотез.

Авторська система оцінки ефективності політики у відношенні до молодого покоління виходить з наступних критеріїв:

- чітка правова база державної молодіжної політики, тобто визначений загальний вектор молодіжної політики;

- матеріально-технічна база державних органів, які реалізують молодіжну політику. Даний критерій визначає рівень матеріально-технічного забезпечення і є показником, який характеризує ефективність діяльності установ, які здійснюють роботу з молоддю;

- професійні якості керівників та працівників у сфері формування та реалізації державної молодіжної політики. Даний критерій оцінює систему регулювання професійної компетентності керівників та фахівців, які працюють у сфері молодіжної політики;

- результативність діяльності державної та регіональної влади з реалізації молодіжної політики. Даний критерій дозволяє оцінити

результативність діяльності органів влади щодо вирішення молодіжних проблем та реалізації молодіжних соціальних програм.

Наведений комплекс критеріїв дає можливість не лише оцінити ефективність діяльності органів молодіжної політики, а й побачити потенціал та перспективи розвитку як окремих установ, і організаційної структури загалом.

На наше переконання, внаслідок особливості галузі важливим показником комплексної оцінки є рівень професіоналізму керівників та фахівців, які працюють у сфері молодіжної політики. Визначення рівня ділових та особистісних якостей завжди передбачає делікатне ставлення до об'єкта оцінки. Дуже важливим, на наш погляд, є і питання про суб'єктів оцінювання ефективності діяльності органів влади щодо реалізації політики щодо молодого населення.

Обов'язковим компонентом процесу оцінки в такій специфічній сфері має стати самооцінка рівня ефективності власної діяльності фахівця та установи в цілому. Така комплексна оцінка дозволить виявити нові можливості кожного спеціаліста та установи, намітити перспективи професійного зростання працівника, розвитку установи та скоригувати їх діяльності відповідно до вимог молодіжної політики.

Ефективність державної політики у відношенні до молодого покоління безпосередньо залежить від професійної підготовки кадрів, які займаються питаннями молоді, та їхньої здатності до постійного навчання та розвитку.

Системний підхід до кадрового забезпечення політики у відношенні до молодого покоління передбачає:

- безперервне навчання - підвищення кваліфікації фахівців з урахуванням нових викликів;
- розвиток кадрового резерву - залучення талановитого молодого покоління до роботи в галузі;
- удосконалення законодавчої бази - створення ефективної правової основи для реалізації політики у відношенні до молодого покоління.

Вся ця діяльність повинна здійснюватися в плановому порядку на всіх рівнях : державному, регіональному та місцевому .

В Україні вже сформувалася певна система роботи з кадрами у сфері молодіжної політики. У цьому процесі беруть участь органи державної влади, місцевого самоврядування, молодіжні центри, освітні заклади, громадські організації, а також спеціалізовані установи, які займаються підготовкою та розвитком фахівців у цій сфері. Така співпраця спрямована на підвищення професійної кваліфікації кадрів, розробку програм навчання та забезпечення умов для реалізації молодіжної політики на різних рівнях.

Аналіз існуючої ситуації дозволив виділити низку проблем, пов'язаних з професійною підготовкою та перепідготовкою кадрів у сфері державної молодіжної політики:

- нескоординованість навчальних програм - відсутність єдиних стандартів та підходів до підготовки фахівців на різних рівнях освіти;
 - недостатня актуальність навчальних матеріалів - навчальні програми не враховують динамічних змін у молодіжному середовищі та суспільстві в цілому;
 - обмежені фінансові ресурси - недостатнє фінансування заходів з підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;
 - відсутність системного підходу до формування кадрового резерву
- не розроблено ефективних механізмів виявлення, підготовки та залучення молодих талантів до роботи в галузі.

Таким чином, назріла потреба у вдосконаленні системи підготовки кадрового потенціалу молодіжної політики.

Основними завданнями, що сприяють підвищенню управлінської компетентності працівників сфери молодіжної політики та спрямованими на розвиток кадрового потенціалу, є:

- удосконалення інфраструктури взаємодії державних, регіональних та місцевих органів у справах молоді;

– засвоєння досвіду персональних стратегій керівників та спеціалістів молодіжної сфери;

- створення мотивації учнів до самооцінки рівня засвоєних знань;

– аналіз зміни поведінки та дій співробітника після навчання

- забезпечення сфери молодіжної політики професійними кадрами.

3.2. Іноземний досвід створення молодіжних центрів у сільських громадах

Європейське суспільство старіє, і поточна демографічна ситуація впливає на економічне зростання та солідарність між поколіннями (Європейський парламент 2010). За останні 50 років технічні, економічні та соціальні зміни вплинули як на місто, так і на село. Громади, які знаходяться поруч із міськими центрами виграють від швидкого розвитку мегаполісу (надання додаткових можливостей роботи, інфраструктура, доступ до основних послуг тощо). І навпаки, інші громади, які знаходяться далеко від таких центрів страждають від значного та структурного безробіття, відсутності основних послуг. Або взагалі спостерігається постійна тенденція відтоку молодого населення із сільських громад. (MIJARC 2003).

Більшість країн Європи стикається з помітним демографічним старінням. Молоде населення протягом останнього десятиліття постійно знижується. Це помітно не тільки в містах а й у сільській місцевості і є наслідком низької народжуваності та міграції молоді. Існують відмінності між країнами у структурі молоді в порівнянні зі ступенем урбанізації. Однак у невеликих містах і передмістях спостерігається незначний приріст молоді у багатьох країнах (наприклад, у Польщі, Литві тощо). Дані Євростату показують, що кількість молодих людей у віці 15-24 знизилася у більшості європейських країн. Молодь зменшилася в усіх вікових групах (15- 24 і 25-29), але найбільші зрушення спостерігаються у віковій групі 15-24 років. Згідно із даними Євростату, за останні роки кількість молодих людей

зменшилася для ЄС-28 (2013-2019) з 3 622,3 до 1 890,2 мільйонів і для вікової групи 25-29 з 6 949,2 до 5 881,3 млн [62].

Кількість молоді в сільській місцевості зменшилась за рахунок внутрішньої та зовнішньої міграції. Є певні очевидні гендерні відмінності в міграційних тенденціях. Як правило, молоді жінки з сільських жителів мають найкращі навчальні досягнення і, як наслідок, вони залишають сільську місцевість для отримання вищої освіти і не повертаються до місць свого походження. Протягом останніх п'яти-десяти років значна кількість молоді в європейських країнах мігрувала з сільської місцевості до міст або жити й працювати за кордоном. Цю міграцію можна пояснити економічними та інфраструктурними відмінностями між сільською та міською місцевостями, а також через відсутність можливостей у їхніх рідних регіонах.

Молодь у сільській місцевості перебуває в менш привілейованому становищі, ніж молодь, яка живе в містах. Вони стикаються з віковою вразливістю та безпосередньо страждають від наслідків нерозвиненості інфраструктури та послуг у своїх громадах. Молоді люди, які проживають у сільській місцевості, потребують якісних державних послуг на місцевому рівні, у власному житлі, послуг, до яких вони можуть легко отримати доступ. Багатьом молодим людям важко побачити потенціал у сільській місцевості. Молодь у сільській місцевості стикається з бар'єрами, пов'язаними з доступом до відповідних можливостей освіти, до млявого процесу працевлаштування, бар'єрами соціальної інтеграції, зниження участі можливостей і недостатньої участі в громадському житті, одночасно борючись за доступ до основних послуг та інфраструктури. (Європейська мережа сільського розвитку 2018) [38]. Також COVID-19 створила більше перешкод для доступу сільської молоді до тих самих можливостей, які має молодь з великих міст. У небагатьох випадках виклики стають можливостями, а саме коли молоді люди, що проживають у сільській місцевості, отримали доступ до дистанційного навчання, яке було недоступне

через попередні географічні чи економічні бар'єри. (Європейський молодіжний форум 2021) [61].

У багатьох країнах світу молодіжні центри відіграють важливу роль у підтримці молоді, створенні умов для її розвитку та самореалізації. Приклади успішних ініціатив показують, як через молодіжні простори можна ефективно відповідати на запити молодого покоління.

Наприклад, у Фінляндії діє мережа молодіжних центрів «Ohjaamo», які надають молоді віком від 15 до 29 років комплексну підтримку в пошуку роботи, отриманні освіти та доступі до соціальних послуг. Ці центри працюють за принципом «єдиного вікна», де можна отримати допомогу одразу від декількох організацій. Завдяки такому підходу понад 80% молодих людей, які звернулися до центрів, змогли знайти роботу або продовжити навчання.

У Німеччині широко розвинені молодіжні простори «Jugendtreff», які пропонують молоді доступ до освітніх, культурних та спортивних заходів. Особливий акцент робиться на інтеграцію молоді з родин мігрантів через мовні курси та соціальні програми. Центри також створюють умови для розвитку стартапів, пропонуючи коворкінгові зони.

У Польщі реалізується державна програма підтримки молодіжних клубів, які функціонують на базі шкіл, бібліотек та будинків культури, особливо у сільській місцевості. Ці клуби надають молоді можливість брати участь у майстер-класах, міжнародних обмінах та соціальних проектах. Завдяки цій програмі було створено понад 1000 клубів, які сприяють соціалізації та розвитку молоді [39].

У Канаді діють молодіжні хаби «Youth Hubs», які об'єднують послуги соціальної, медичної та освітньої підтримки. Вони пропонують консультації щодо кар'єрного розвитку, курси фінансової грамотності та навіть психологічну допомогу. Такі простори інтегровані з бібліотеками та іншими громадськими закладами, що робить їх максимально доступними.

В Італії молодіжні центри «Giovani Spazi» організовують культурні та екологічні ініціативи, проводять виставки, театральні фестивалі та навчальні програми з підприємництва. Це сприяє розвитку креативності та екологічної свідомості молоді [52].

Швеція відома своєю мережею молодіжних центрів «Fritidsgård», які працюють у кожному мікрорайоні великих міст. Вони орієнтовані на культурний, спортивний та соціальний розвиток молоді, зокрема допомагають інтегрувати молодь із родин мігрантів. Центри також організовують консультації з питань освіти та працевлаштування.

У Франції діють молодіжні будинки «Maison des jeunes et de la culture» (МІС), які пропонують курси мистецтва, музики, театру, а також організовують громадські форуми. Їхня діяльність спрямована на розвиток соціальної згуртованості та залучення молоді до культурного життя.

Ці приклади доводять, що молодіжні центри є важливим елементом соціальної інфраструктури. Їхній розвиток в Україні, особливо у сільській місцевості, може сприяти вирішенню багатьох актуальних проблем молоді: від відсутності можливостей для дозвілля до недостатнього рівня інтеграції у суспільне життя. Запозичення досвіду інших країн може стати основою для вдосконалення молодіжної політики в Україні.

Для забезпечення ефективного функціонування молодіжного центру ключовими умовами є:

1. ґрунтовне розуміння потреб і запитів молоді, яка є цільовою аудиторією центру;
2. здатність пропонувати різноманітні варіанти організації дозвілля, які відповідають сучасним тенденціям і запитам молодіжного середовища.

Основні принципи функціонування молодіжних центрів у країнах Європейського Союзу передбачають наступне:

- організація активного дозвілля для молоді у позанавчальний час, що сприяє її розвитку та зайнятості;

- розташування центру у межах мікрорайону, де проживають молоді люди, забезпечуючи його зручну доступність;
- максимальна відкритість і доступність центру: робочі години мають бути зручними для молоді, а участь у заходах – безкоштовною;
- створення інклюзивних умов для осіб з обмеженими можливостями, що забезпечує рівні можливості для всіх;
- організація дозвілля не обмежується лише молоддю – центри відкриті також для дітей та дорослих, що сприяє освіті протягом усього життя та інтеграції різних вікових груп.

Ці принципи забезпечують орієнтованість молодіжних центрів на потреби різних категорій населення та сприяють гармонійному розвитку громад.

3.3. Пропозиції щодо удосконалення реалізації молодіжної політики в Обухівській територіальній громаді

Одним з головних завдань державної політики у відношенні до молодого покоління є створення комфортних просторів для нього в кожній громаді. Ці центри мають бути адаптовані до сучасних реалій та відповідати європейським стандартам.

В Україні діяльність молодіжних центрів регулюється Типовим положенням про молодіжний центр, яке було затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 1014 від 20 грудня 2017 року. Цим положенням визначено ключові принципи роботи та напрями діяльності таких центрів. Окрім того, визначено завдання молодіжних центрів з метою створення умов для розвитку молодіжної активності, залучення до громадського життя та реалізації потенціалу молоді в межах загальної системи державної молодіжної політики.

Центральною метою діяльності молодіжного центру є створення умов для соціалізації, самореалізації молоді. Основними завданнями центру

виступають: сприяння інтелектуальному, моральному та духовному розвитку молодих людей, розкриття їхнього творчого потенціалу, національно-патріотичне виховання, популяризація здорового способу життя, допомога у працевлаштуванні, залучення молоді до підприємництва та забезпечення зайнятості у вільний час. Крім того, центр буде займатися розвитком громадянської освіти, підтримкою волонтерства та підвищенням рівня мобільності молодих людей.

Засновником такого центру можуть виступати як органи місцевого самоврядування, так і юридичні чи фізичні особи. Молодіжні центри можна створювати також на базі існуючих, але мало використовуваних або невикористовуваних об'єктів молодіжної чи соціальної інфраструктури у межах територіальної громади.

Таким чином, молодіжний центр є ефективною формою організації роботи з молоддю, що дозволяє молодим людям активно проводити своє дозвілля, реалізовувати інтереси, розвивати свої таланти та вдосконалювати навички.

Діяльність молодіжного центру має базуватися на таких напрямках:

1. Освітня та просвітницька робота. Задачами молодіжного центру є організація тренінгів, семінарів та освітніх заходів, які мають бути спрямовані на підвищення рівня громадянської освіти, формування лідерських якостей і підприємницьких навичок серед молоді. Особлива увага приділяється питанням саморозвитку, кар'єрного планування та підготовки до працевлаштування.

2. Культурно-дозвільна діяльність. Центр має стати місцем проведення різноманітних культурних заходів, майстер-класів, кінопоказів, тематичних вечорів і фестивалів. Ці заходи спрямовані на розвиток культурних компетенцій молоді та їхнє знайомство з місцевими традиціями та культурною спадщиною.

3. Здоровий спосіб життя та спорт. Молодіжний центр має активно пропагувати здоровий спосіб життя, організовує спортивні заходи, турніри та

марафони. Також слід проводити лекції та тренінги з профілактики шкідливих звичок і підтримки фізичного здоров'я.

4. Національно-патріотичне виховання. Важливим аспектом діяльності центру є виховання патріотичних цінностей серед молоді. Організуються заходи, присвячені національним святкам, екскурсії історичними місцями та волонтерські ініціативи, спрямовані на підтримку українських військових і відбудову громади.

5. Соціальна активність і волонтерство. Молодіжний центр координує діяльність волонтерських груп і сприятиме залученню молоді до участі у соціальних проєктах. Особливу увагу буде приділено роботі з вразливими категоріями населення та молоддю, яка потребує додаткової підтримки.

Молодіжний центр в Обухівській громаді повинен стати платформою для взаємодії молоді, місцевої влади та громадських організацій, сприяючи побудові ефективної молодіжної політики, яка враховує потреби та інтереси кожного учасника громади. Така діяльність створює сприятливі умови для формування активного, свідомого, відповідального покоління, яке буде здатне вирішувати актуальні проблеми своєї громади та країни. Етапи створення наведено на рис. 3.1.

Інноваційні моделі залучення молоді до процесів прийняття рішень на місцевому та державному рівнях передбачають використання сучасних підходів, які ґрунтуються на принципах прозорості, інклюзивності та співпраці. Одним із ключових елементів таких моделей є створення цифрових платформ для участі молоді, що дозволяє залучати якомога ширший спектр громадян до обговорення й прийняття важливих рішень. Наприклад, он-лайн-консультації, голосування або опитування дозволяють молоді висловлювати свої думки та впливати на формування місцевих чи державних програм.

Рис. 3.1. Етапи створення молодіжного центру

Створення цифрових платформ для участі молоді в Обухівській селищній раді спрямоване на залучення молоді до активної участі в житті громади, прийняття рішень. Це передбачає створення веб-сайту або мобільного додатку, який стане зручним інструментом для комунікації та співпраці між молоддю, органами місцевого самоврядування та іншими зацікавленими сторонами.

Першим кроком буде проведення опитування серед молоді громади для визначення їхніх потреб і зацікавлень. На основі зібраних даних розроблять концепцію платформи, яка включатиме такі можливості, як реєстрація користувачів, подання ідей і пропозицій, он-лайн-голосування, участь у дискусіях, доступ до інформації про заходи та програми громади.

Далі відбудеться технічна розробка платформи. Вона буде доступною як через веб-браузери, так і у вигляді мобільного додатку. На платформі передбачать інтеграцію з соціальними мережами для зручності обміну інформацією.

Після запуску платформи планується її активне просування серед молоді громади, а також організація навчання для користувачів, аби забезпечити ефективне використання ресурсу. Платформа допоможе молоді впливати на розвиток громади, ділитися своїми ідеями, брати участь у проєктах та відстежувати результати їхньої реалізації.

Інший важливий аспект — розвиток молодіжних рад і парламентів при органах місцевого самоврядування. Ці ради забезпечують прямий контакт між молоддю та представниками влади, надаючи їм змогу брати участь у розробці місцевих політик, ініціювати власні проєкти та слідкувати за їх виконанням.

Також до інноваційних моделей відноситься впровадження освітніх програм з громадянської активності та лідерства, які спрямовані на розвиток компетенцій молодих людей у сфері управління, правознавства та соціального підприємництва. Ці програми можуть включати тренінги, майстер-класи та практикуми, що готують молодь до активної участі в управлінських процесах.

Нарешті, важливим інструментом є партнерство між молодіжними організаціями, бізнесом і державними органами, яке створює можливості для реалізації спільних проєктів, спрямованих на вирішення актуальних проблем молодіжного середовища. Усі ці моделі дозволяють забезпечити взаємодію між молоддю та владою, формуючи довіру та підтримку з боку молодого покоління.

Висновки до розділу 3

1. Розвиток політики у відношенні до молодого покоління є важливим напрямом, що впливає на формування людського капіталу та забезпечення сталого розвитку країни. Основними елементами успішної реалізації цієї політики є створення чіткої нормативно-правової бази, забезпечення професійного кадрового потенціалу, інтеграція сучасних підходів до залучення молоді до процесів прийняття рішень і активна взаємодія між державними та регіональними органами влади.

2. Ефективна реалізація політики у відношенні до молодого покоління в Україні вимагає розробки системи підготовки, перепідготовки кадрів, адаптації міжнародного досвіду до національних умов, а також активного залучення молоді через створення комфортної інфраструктури та відповідних умов для самореалізації. Професійна підготовка фахівців, мотивація молоді до активної участі у суспільному житті та орієнтація на інноваційні підходи до управління молодіжною політикою є ключовими завданнями, що забезпечують її успішну реалізацію.

3. Молодіжні центри є ключовим елементом соціальної інфраструктури, спрямованим на підтримку, розвиток і інтеграцію молоді в суспільне життя. Європейський досвід свідчить, що такі центри здатні вирішувати низку актуальних проблем молоді, включаючи доступ до дозвілля, освіти, працевлаштування та соціальної інтеграції. Приклади успішних практик з Фінляндії, Німеччини, Польщі, Канади, Італії, Швеції та Франції демонструють, що молодіжні центри можуть стати осередками не лише культурного чи освітнього розвитку, але й сприяти зміцненню соціальної згуртованості та економічній активності молодих людей.

Україна, запозичуючи цей досвід, має унікальну можливість адаптувати моделі молодіжних центрів для вирішення специфічних проблем у своїх громадах, особливо у сільській місцевості. Успішне функціонування таких центрів передбачає врахування потреб молоді, створення різноманітних можливостей для дозвілля, інтеграції інклюзивних підходів та залучення різних вікових груп до активного суспільного життя. Орієнтація на

інклюзивність, відкритість і сучасні тенденції сприятиме підвищенню якості життя молоді, розвитку громад та гармонізації соціального середовища.

4. Пропонуємо створити молодіжний центр в Обухівській громаді, який буде виконувати ключову роль у формуванні політики у відношенні до молодого покоління на місцевому рівні, сприяючи соціалізації, самореалізації та активному залученню молоді до життя громади. Основними завданнями центру є: створення комфортного середовища для молодих людей, надання їм можливостей для розвитку, а також забезпечення умов для реалізації їхнього творчого, освітнього, соціального та культурного потенціалу. Діяльність молодіжного центру має базуватися на таких напрямках: освітня та просвітницька робота; культурно-дозвільна діяльність; здоровий спосіб життя та спорт; національно-патріотичне виховання; соціальна активність і волонтерство.

5. Окрім того запропоновано створення цифрових платформ для участі молоді, що дозволяє залучати якомога ширший спектр громадян до обговорення й прийняття важливих рішень. Наприклад, он-лайн-консультації, голосування або опитування дозволяють молоді висловлювати свої думки та впливати на формування місцевих чи державних програм.

Створення цифрових платформ для участі молоді в Обухівській селищній раді спрямоване на залучення молоді до активної участі в житті громади та прийняття рішень. Це передбачає створення веб-сайту або мобільного додатку, який стане зручним інструментом для комунікації та співпраці між молоддю, органами місцевого самоврядування та іншими зацікавленими сторонами.

ВИСНОВКИ

В ході написання кваліфікаційної роботи зроблено наступні висновки.

1. Досліджено теоретичні засади формування та реалізації політики у відношенні до молодого покоління в органах публічної влади. Констатовано, що молодіжна політика має на меті створити умови, в яких молодь зможе активно інтегруватися в суспільство, розвивати свої здібності та реалізовувати себе в різних сферах життя, сприяючи таким чином інноваційному розвитку країни. До завдань молодіжної політики можна віднести: захист прав та інтересів молоді; інтелектуальне культурне, духовне, фізичне, соціальне, професійний розвиток молоді; участь молоді у політичній, спортивній, науковій, культурній, соціально-економічній сферах суспільства; популяризація культури сімейних цінностей тощо. Молодіжна політика в Україні базується на інтегративній моделі, яка враховує елементи кількох підходів для створення ефективної системи роботи з молоддю. Основними принципами цієї політики є забезпечення прав та інтересів молоді, створення умов для її соціалізації, самореалізації, залучення до активної участі в суспільному житті.

2. Проведений аналіз іноземного досвіду формування та реалізації молодіжної політики дозволив дійти висновку, що Україна може поєднати найкращий досвід розвинених країн, зокрема системний підхід до формування молодіжної політики та розвиток інфраструктури. Інтеграція молоді в суспільство, розвиток громадянської освіти та підтримка молодіжних ініціатив є ключовими для соціально-економічного відновлення України. Таким чином, орієнтація на досвід Німеччини та Франції допоможе Україні створити ефективну, сучасну та інтегровану модель молодіжної політики.

3. Здійснено комплексний аналіз сучасного стану формування та реалізації політики у відношенні до молодого покоління в Україні. Встановлено, що в Україні державну політику у відношенні до молодого

покоління регулюють та реалізують різні органи державної влади, які співпрацюють на національному, регіональному та місцевому рівнях. Суб'єктами здійснення державної молодіжної політики є: державні та регіональні органи влади; органи місцевого самоврядування; молодіжні громадські об'єднання; молоді громадяни; інші організації та окремі громадяни, які беруть участь у здійсненні прав та законних інтересів молоді. Проведений аналіз чинного законодавства України у сфері політики у відношенні до молодого покоління свідчить, що правове регулювання цієї сфери базується на низці нормативно-правових актів, які спрямовані на забезпечення розвитку молодого покоління, захист її прав та створення умов для самореалізації.

Водночас, аналіз чинного законодавства показує певні недоліки, такі як недостатня координація між різними рівнями державного управління та відсутність чітких механізмів фінансування програм політики у відношенні до молодого покоління.

4. Досліджено стан формування та реалізації молодіжної політики в Обухівській селищній раді. Встановлено, що Реалізація державної молодіжної політики в Обухівській селищній раді здійснюється через виконавчий комітет селищної ради, який відповідає за виконання заходів, визначених програмою «Молодь Обухівки». Серед основних заходів: розробка і впровадження ініціатив, які сприяють формуванню безпечного середовища для молоді, залучення її до суспільного життя, розвиток молодіжної інфраструктури, підтримка творчих, освітніх та соціальних проєктів.

5. Проведений SWOT- аналіз дозволив виявити низку проблем, які потребує вирішення: низький відсоток молоді, яка володіє громадянськими компетентностями; недостатній рівень розвитку лідерських якостей та підприємливості серед молоді; низький рівень поінформованості про права, можливості розвитку та самореалізації в Україні; недостатня висока участь молоді в суспільному житті, діяльності інститутів громадянського

суспільства, волонтерських проектах та процесах ухвалення рішень, що стосуються молоді. Окрім того спостерігається високий рівень безробіття; неофіційна зайнятість та міграція серед молоді.

5. Визначено основні напрями розвитку молодіжної політики в Україні з урахуванням національного та іноземного досвіду. Запропоновано основні елементи успішної реалізації молодіжної політики, серед яких створення чіткої нормативно-правової бази, забезпечення професійного кадрового потенціалу, інтеграція сучасних підходів до залучення молоді до процесів прийняття рішень і активна взаємодія між державними та регіональними органами влади. Окрім того ефективна реалізація молодіжної політики в Україні вимагає розробки системи підготовки та перепідготовки кадрів, адаптації міжнародного досвіду до національних умов, а також активного залучення молоді через створення комфортної інфраструктури та відповідних умов для самореалізації. Професійна підготовка фахівців, мотивація молоді до активної участі у суспільному житті та орієнтація на інноваційні підходи до управління молодіжною політикою є ключовими завданнями, що забезпечують її успішну реалізацію.

6. Надано пропозиції щодо удосконалення реалізації політики у відношенні до молодого покоління в Обухівській територіальній громаді. Запропоновано створити молодіжний центр в Обухівській громаді. Цей центр буде виконувати ключову роль у формуванні політики у відношенні до молодого покоління на місцевому рівні, сприяючи соціалізації, самореалізації та активному залученню молоді до життя громади. Основними завданнями центру є: створення комфортного середовища для молодих людей, надання їм можливостей для розвитку, а також забезпечення умов для реалізації їхнього творчого, освітнього, соціального та культурного потенціалу. Діяльність молодіжного центру має базуватися на таких напрямках: освітня та просвітницька робота; культурно-дозвільна діяльність; здоровий спосіб життя та спорт; національно-патріотичне виховання; соціальна активність і волонтерство.

Окрім того запропоновано створення цифрових платформ для участі молоді, що дозволяє залучати якомога ширший спектр громадян до обговорення й прийняття важливих рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарчук Н.В., Полякова О.С., Стадник В.Г. Основи інформаційного забезпечення у формуванні молодіжної політики в умовах воєнного стану. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2024. № 12
2. Бородін Є. І., Острікова А. С., Тарасенко Т. М. Молодіжна робота в територіальній громаді в умовах війни. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15 – 28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 1. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. С. 109–112. URL: https://ir.nmu.org.ua/jspui/bitstream/123456789/162971/1/2022_11_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7_%D0%A2%D0%BE%D0%BC%20%D0%86-109-112.pdf
3. Бородін Є., Яцук В., Резніченко О. Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики. Практичний посібник для публічних службовців – учасників тренінгу за програмою «Молодіжний працівник». 2021. 292 с. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/2021_12_posibnyk-dlya-derzhsluzhbovcziv.pdf
4. Бровко Н. І. Формування та реалізація молодіжної політики в сільській місцевості в умовах децентралізації. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 6. С. 60–62.
5. Буряк Б. Молодь як особлива соціально-демографічна група в умовах становлення соціально-правової держави та громадянського суспільства. Наукові записки. 2007. Вип. 36. С. 205.
6. Гиренко Л.А. Проблеми реалізації молодіжної політики в Україні та шляхи їх подолання Державне будівництво. 2024. № 1 (35). С. 320–334. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-24>

7. Головатий М. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного періоду. Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць. Вип. 10. Одеса : ОРІДУ УАДУ, 2002. С. 291–304.
8. Головенько В. А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів. Український соціум. 2016. № 2. С. 34.
9. Горінов П.В. Драпушко Р.Г., Драпушко Н.А., Ільюк О.Є. Молодіжна політика в Україні: навч. посібник. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с.
10. Горінов П. В., Драпушко Р. Г. Правові основи адміністративно-правового регулювання діяльності молодіжних консультативно-дорадчих органів в Україні. Юридична Україна. 2022. № 1(229). С. 6–15.
11. Гутцалова М. Молодь як об'єкт державної молодіжної політики. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. 2011. Вип. 22. С. 210–217. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26850/23-Gutsalova.pdf?sequence=1>
12. Даниленко Н. В., Батир Р. Ю. Здоровий спосіб життя та засоби його формування. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2021. № 4. С. 502–510.
13. Державна молодіжна політика в Україні: світовий і національний досвід формування та реалізації URL: <http://www.viche.info/journal/1740/>
14. Драпушко Р. Г., Горінов П. В., Міненко Є. С. Ефективність залучення молоді до прийняття управлінських рішень. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Т. 33 (72). № 3. С. 54–59.
15. Драпушко Р.Г., Горінов П.В., Захаренко К.В., Міненко Є.С. Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції: виклики та можливості. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. 2022. Т. 33(72). № 4. С.8-12. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.4/02>

16. Жужа Л. О. Актуальні проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 13-14 травня 2021 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2021. Т.2. 280 с URL: <https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/ZBIRNIK-TEZ-tom2-22.pdf#page=147>.

17. Зінченко А. Державна молодіжна політика: історія формування, проблеми, перспективи. Політичний менеджмент. 2007. № 1. С.185-186.

18. Знак якості Ради Європи для молодіжних центрів. URL: <https://rm.coe.int/youthcentre-ukr-good-practices/1680a1646f>.

19. Коваленко О. О., Ждан М. Д. Визначення напрямів державної молодіжної політики як фундаменту надання юридичних гарантій реалізації права на працю: методологія проблеми у період дії режиму воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. № 6. 2023. С. 245–248. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/279185/273758>.

20. Коваль Г. Сутність державної молодіжної політики Наукові праці : Науково-методичний журнал. Державне управління. 2011 Том 159. Випуск 147, 62 с.

21. Комаринець С. О., Машталір С. Г. Основні напрями вирішення проблем молодіжної політики в Україні. Механізм регулювання економіки. 2023. № 1(99). С. 105–112. URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/138>.

22. Комплексна програма Обухівської селищної ради «МОЛОДЬ ОБУХІВКИ» на 2021 - 2025 роки URL: <https://obukhivska.otg.dp.gov.ua/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennya-kompleksnoyi-programi-molod-obuhivki-obuhivskoyi-selishchnoyi-radi-na-2021-2025-roki>

23. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
24. Корпач Н., Сидорук І. Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціально-педагогічний аспект. Педагогічний часопис Волині. 2016. № 2. С. 30–34.
25. Костюкевич А. М., Павлусь А. С. Вітчизняний та зарубіжний досвід створення молодіжних центрів у сільських громадах. Вісник НУВГП. . 2022. Вип. 4(100). С. 55-65. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve420226>
26. Кравченко М., Гринь А. Сучасні міжнародні підходи до формування та реалізації молодіжної політики. Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. За міжнарод. участю, 20 грудня 2019 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 34–37. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/2019_12_20_material_conf.pdf#page=34
27. Кулініч О. Класифікація моделей публічної молодіжної політики. Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. За міжнарод. участю, 20 грудня 2019 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 23–29. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/2019_12_20_material_conf.pdf#page=34
28. Луценко С.М.. Особливості реалізації молодіжної політики в Україні та за кордоном: управлінський аспект. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12065/1/LutsenkoSM.pdf>
29. Мацюк Т. І. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2392>.
30. Мішина Н. В. Про перспективи залучення молоді до участі у місцевому самоврядуванні в Україні. Наук. пр. Нац. ун-ту «Одеська юридична академія» : зб. наук. пр. НУ ОЮА. 2013. Т. 13. С. 304–309.
31. Модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/youth/molod-v-oth>

32. Молодіжна політика у різних країнах світу. Всеукраїнський молодіжний центр. URL: <https://auyc.org.ua/blog/molodizhna-polityka-u-riznykh-krainakh-svitu/>

33. Морозюк Н.В., Костик А.М. Оцінка правових умов реалізації державної молодіжної політики в Україні. Держава та регіони. 2019. № 2(64). С. 25-28. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2019-2-5>

34. Мотречко В. Вплив органів місцевого самоврядування на розвиток молодіжної політики в Україні. Акт. пробл. держ. упр. 2015. Вип. 2. С. 151–155.

35. Мудрий Я. Проблеми реалізації державної молодіжної політики в Україні. Освіта і соціальна робота як ресурси розвитку особистості й суспільства: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Чернівці, 24 листопада 2022 р.). Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 114–116. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7484?show=full>.

36. Напрямки молодіжної політики. URL: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/napryami-molodizhnoyi-politiki>.

37. Національне опитування молоді в Україні «Українська молодь сьогодні – 2023». Компанія Info Sapiens на замовлення Міжнародного республіканського інституту (IRI) та Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX). 09 жовтня 2023 р. URL: <https://usp-ltd.org/natsionalne-opytuvannia-molodi-v-ukraini-ukrainska-molod-sohodni-2023/>.

38. Несват Т. Реалізація молодіжної політики в умовах децентралізації влади на регіональному рівні (на прикладі Запорізької області). Державне управління та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 1(40). С. 137–143.

39. Пархоменко-Куцевіл О.І. Формування та реалізація державної молодіжної політики: європейський досвід та позитивні практики для України. Актуальні питання у сучасній науці. 2024. № 2(20). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2\(20\)-276-287](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2(20)-276-287)

40. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Генеза, 2004. – С. 367.

41. Полякова О.С. Іноземний досвід формування та реалізації молодіжної політики в органах публічної влади. Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі: матеріали III Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Дніпро, 03-04 жовтня 2024 р., Дніпро ДДАЕУ, 2024. С. 227-229.

42. Полякова О.С. Молодіжна політика: теоретичні засади її формування в органах публічної влади Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації: Матеріали 12-ї Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Дніпро, 8-9.11.2024: тези доповідей. – Дніпро: Поліграфічний відділ ДДАЕУ, 2024. С. 111-114.

43. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20>

44. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 23 березня 2000 року № 1613-III (1613-14). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

45. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 15.11.2024 № 280/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

46. Про деякі заходи щодо сприяння вирішенню актуальних питань молоді: Указ Президента України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6/2010#Text>

47. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року. Указ Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#n13>

48. Про регіональну цільову соціальну програму «Молодь Дніпропетровщини» на 2022 – 2026 роки від 02 грудня 2021 року № 154-9/VIII. URL: <https://view.officeapps.live.com/>

op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Foblrada.dp.gov.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F12%2F%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0.doc

49. Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи: Постанова Кабінету Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Tex>

50. Реформування молодіжної політики відповідно до сучасних запитів молоді та держави. Щорічна доповідь Президентові України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2012–2021 років) / [редкол.: Попатенко М.М., гол. ред. колег.; Бондар Т.В. та ін.]. – Київ:ТОВ «Ройлайд», 2021. – 100с.

51. Савельєв Є. В., Шарова О. С. Просування цінностей і стандартів ЄС у сфері молодіжної політики в країнах Європи. Вчені записки Університету економіки та права «КРОК». 2020. № 1(57). С. 44–49. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/271/301>

52. Смокова Г. Державна молодіжна політика в Україні: поняття та сутність. European Political And Law Discourse. 2019. Vol.6. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2019/2019-6-5/21.pdf>

53. Становище молоді України–2021. Репрезентативне соціологічне дослідження, проведене ГО «Інститут молоді». URL: <https://inmol.org/sotsiolohichne-doslidzhennia-molod-ukrainy-2021/>

54. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року: Указ Президента України від 27 вересня 2013 № 532/2013. Президент України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>

55. Стукан Т. Молодіжна політика: суть, основні принципи та стан реалізації в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. (4), 125-131. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.15>

56. Стукан Т.М. Аналіз європейської системи інституційного забезпечення молодіжної політики. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 79-86.

57. Типове положення про молодіжний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2017. № 1014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1014-2017-%D0%BF>

58. Яцук В. М., Матухно Г. Р., Фронін Д. С. Результати опитування молодіжних працівників Дніпропетровщини щодо особливостей роботи з молоддю в умовах військового стану. Politicus. 2022. № 5. URL: http://politicus.od.ua/5_2022/10.pdf

59. Addressing the concerns of young people in Europe – implementing the European Youth Pact and promoting active citizenship. Communication from the Commission to the Council, Brussels, 30.05.2005, COM(2005) 206 final.

60. Eurostat Statistics: URL: <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do#>

61. Jon Ord, Marc Carletti, Susan Cooper, Christophe Dansac, Daniele Morciano, Lasse Siurala, Marti Taru. The Impact of Youth Work in Europe: A Study of Five European Countries. – Humak University of Applied Sciences Publications, 2018.